

PROJEKT MODERNIZACIJE CESTOVNOG SEKTORA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Skraćeni Akcioni plan preseljenja za
projekat Ulaz u Stolac (Vidovo Polje)-
veza na M6

Javno preduzeće Ceste Federacije Bosne i Hercegovine

**Projekt modernizacije cestovnog sektora
Federacije Bosne i Hercegovine**

**Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat
Ulaz u Stolac (Vidovo Polje)-veza na M6**

Projekt:	Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Dokument:	Skraćeni akcioni plan preseljenja za projekat Ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6
Verzija:	Finalni dokument
Datum:	Mart,2022
Pripremilo:	Javno preduzeće Ceste Federacije Bosne i Hercegovine

Sadržaj

1.	Uvod.....	6
1.1.	Opis i kontekst Projekta	6
1.2.	Obim i svrha Skraćenog akcionog plana preseljenja (APP).....	8
1.3.	Planirani proces otkupa zemljišta	9
2.	Pravni okvir za otkup zemljišta	9
2.1.	Zakon o eksproprijaciji FBiH	9
2.2.	Drugi relevantni propisi u FBiH	9
2.3.	Primjenjiva politika Svjetske banke	10
2.4.	Usporedba relevantnih zakona FBiH sa zahtjevima OP 4.12 Svjetske banke	10
3.	Utjecaji Projekta i pogođene populacije	10
3.1.	Metodologija.....	10
3.2.	Pogođeno stanovništvo i imovina	12
4.	Ciljevi i principi otkupa zemljišta	15
5.	Kvalificiranost za naknadu i priznata prava	16
5.1.	Pomoći ugroženim osobama	22
6.	Metodologija procjene imovine	22
7.	Konsultacije i učešće	25
8.	Mehanizam za pritužbe	27
9.	Institucionalna rješenja i Tim za provedbu	29
9.1.	Odgovornost za provedbu	29
9.2.	Institucionalni kapaciteti	29
10.	Raspored implementacije skraćenog APP-a.....	30
11.	Monitoring, ocjenjivanje i izvještavanje	31
12.	Troškovi i budžet	31
	Aneks 1 – Sažetak baze podataka Popisa	32
	Aneks 2 – Socio-ekomska anketa	34
	Aneks 3 – Sažetak baze podataka socio-ekonomskog anketiranja.....	37
	Aneks 4 – Obrazac za formalni zahtjev pristupu informacijama	38
	Aneks 5 – Dijagram toka za obradu pritužbi	39
	Aneks 6 – Obrazac za pritužbe	40
	Aneks 7 – Izvještaj sa konsultacija	41

Lista tabela

Tabela 1: Kratak prikaz parcela pogođenih eksproprijacijom	8
Tabela 2: Ukupan broj pogođenih zemljišnih parcel prema vrsti vlasništva	12
Tabela 3: Vrsta privatnih pogođenih parcel prema vizualnom pregledu prilikom izrade popisa pogođene imovine i parcela	12
Tabela 4: Pogođene zemljišne parcele u privatno vlasništvo prema ukupnoj pogođenoj površini	12
Tabela 5: Matrica prava	17
Tabela 6: Organizacione obaveze i rješenja	29
Tabela 7: Okvirni raspored implementacije skraćenog APP-a	30

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Lista slika

Slika 1: Karta područja Projekta (izvor: JP Ceste FBiH)	7
Slika 2: Odabrane fotografije područja Projekta (izvor: JP Ceste FbiH, 22.7.2021.)	8

SPISAK DEFINICIJA ZA TERMINE KOJE SE KORISTE U OVOM DOKUMENTU

SKRAĆENI AKCIONI PLAN PRESELJENJA (skraćeni APP)	Instrument za planiranje koji se izrađuje u slučajevima kada su utjecaji na cijelu pogodenu populaciju manjeg obima (utjecaji se smatraju "manjeg obima" ako se osobe pogodene projektom fizički ne preseljavaju i ako gube manje od 10 posto svoje produktivne imovine), ili u slučajevima kada se preseljava manje od 200 osoba. U slučaju da neke od raseljenih osoba izgube više od 10% svoje produktivne imovine ili je neophodno fizičko preseljenje, plan obuhvata i socio-ekonomsko anketiranje i mјere obnove prihoda.
NAKNADA	Skraćeni APP utvrđuje procedure koje će sponzor projekta ili drugi odgovorni subjekt slijediti i radnje koje će isti preduzeti u cilju ublažavanja negativnog utjecaja, naknade gubitaka i osiguranja razvojne koristi za osobe i zajednice pogodene investicijskim projektom. Skraćeni APP treba biti u skladu sa principima i ciljevima OP 4.12 i Okvirnom politikom preseljenja za Projekat modniuzacije cestovnog sektora koji je izrađen i objavljen u martu 2016. . Isplata u gotovini ili u stvarima za imovinu ili resurse koji su predmet otkupa ili pogodjeni Projektom. Naknada će biti isplaćena prije ulaska u posjed u zemljište ili imovinu u svim slučajevima, uključujući i slučaj gdje to nije moguće zbog odsustva vlasnika. U slučaju odsustva vlasnika, novac će se deponovati na poseban račun na period od 3 godine.
GRANIČNI (ISKLJUČNI) DATUM	Datum zatvaranja javnog oglasa koji objavljuje korisnik eksproprijacije u lokalnim novinama, a u kojem obavještava sve vlasnike i korisnike o pokretanju postupka eksproprijacije, graničnom datumu i kontakt osobama kojima se osobe pogodene projektom mogu obratiti za dodatne informacije. Osobe koje se neovlašteno nastane na području Projekta nakon graničnog datuma nemaju pravo na naknadu niti bilo kakvu vrstu pomoći za preseljenje. Slično tome, neće biti isplaćena naknada za nepokretnosti (kao što su izgrađeni objekti, usjevi, voćke i zemljište pod šumom) nakon graničnog datuma.
EKSPROPRIJACIJA	Znači lišavanje ili ograničavanje vlasničkih prava na imovini uz naknadu u tržišnoj vrijednosti te imovine.
NEDOBROVOLJNO PRESELJENJE	Preseljenje je nedobrovoljno kad se zemljište otkupljuje primjenom ovlasti države. Radnje se mogu preduzimati bez saglasnosti ili mogućnosti izbora preseljenih osoba.
TRŽIŠNA VRIJEDNOST	Tržišna vrijednost se obračunava na osnovu cijena imovine u području na kojem se provodi eksproprijacija imovine, koja se može postići za konkretnu imovinu na tržištu, u zavisnosti od ponude i potražnje u trenutku utvrđivanja cijene.
VLASNICI	Osobe pogodene projektom koje imaju formalno zakonsko pravo na zemljište (uključujući običajna i tradicionalna prava prepoznata zakonima BiH).
PAP	"Osobe pogodene projektom" (na engleskom „Project Affected Persons/PAP) koje zbog provedbe projekta izgube pravo vlasništva, korištenja ili druge koristi od izgrađenog objekta, zemljišta (stambenog, poljoprivrednog, ili pašnjaka), jednogodišnjih ili višegodišnjih kultura i stabala, ili neke druge nepokretne i pokretne imovine, u cijelosti ili djelimično, na privremenoj ili trajnoj osnovi. Potpuni spektar imovine koje pojedinci, obitelji i zajednice koriste za stjecanje prihoda ili sredstava za život (poput poslovnih prostora, radionica, poljoprivrednih dobara itd.)
PRODUKTIVNA IMOVINA	Mjere koje će biti poduzete kako bi se osobama pogodjenim projektom koje su fizički i ekonomski raseljene omogućilo da poboljšaju izvore izdržavanja i životni standard ili da, u praktičnom smislu, uspostave najmanje isti nivo koji su imali prije raseljavanja ili nivo istih koji su imali prije početka provedbe projekta, pri čemu se bira viši od ova dva nivoa. Pomoć se mora nastaviti i nakon raseljavanja, tokom perioda tranzicije, na osnovu prihvatljive procjene vremena koje će vjerojatno biti potrebno za ponovnu uspostavu izvora izdržavanja i životnog standarda.
PONOVNO USPOSTAVLJANJE IZVORA IZDRŽAVANJA	Gubitak skloništa ili imovine prouzrokovani eksproprijacijom zemljišta u vezi sa projektom, koji iziskuje fizičko pomjeranje osoba pogodjenih projektom iz boravišta ili prebivališta, radnog mjesta ili poslovnog prostora koji su koristili
FIZIČKO PREMJEŠTANJE	

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

ZAMJENSKA VRIJEDNOST	<p>prije projekta.</p> <p>Za <i>poljoprivredno zemljište</i>, zamjenska vrijednost je tržišna vrijednost zemljišta jednakog proizvodnog potencijala ili upotrebe koje se nalazi u blizini pogodjenog zemljišta, prije projekta ili prije premještanja, pri čemu se bira viša vrijednost, sa troškovima pripreme zemljišta kako bi se dovelo na nivo sličan onome koje je imalo pogodjeno zemljišta, i troškovima uknjižbe i naknade za prenos.</p> <p>Za zemljište u urbanom području, to je tržišna vrijednost zemljišta jednake veličine i upotrebe, sa sličnim ili boljim resursima i uslugama javne infrastrukture i koje se nalazi u blizini pogodjenog zemljišta, prije premještanja, sa troškovima uknjižbe i naknade za prijenos. Pri utvrđivanju zamjenske vrijednosti, ne uzimaju se u obzir amortizacija nekretnina i vrijednost odnesenog materijala, niti se od vrijednosti pogodjene imovine ne oduzima vrijednost eventualne koristi eventualne koristi koja će proizići iz projekta.</p>
OKVIRNA POLITIKA PRESELJENJA (OPP)	Svrha Okvirne politike preseljenja jeste da se pojasne principi preseljenja, organizaciona rješenja, osmисle kriterije koji će se primjenjivati na podprojekte koji će se pripremati tokom provedbe projekta. Sadrži jasne definicije uslova pod kojima će preseljenje (za konkretni projekt, sektorski program ili u okviru političkog entiteta kao što su država ili pokrajina) biti planirano i provedeno. Ovom politikom se uređuju pitanja kao što su priznata prava, principi davanja naknada, žalbeni postupak i druge pravne procedure. OPP je potrebna za projekte sa podprojektima ili višestrukim komponentama koje se ne mogu utvrditi prije odobrenja projekta. OPP treba biti u skladu sa principima i ciljevima OP 4.12.
ZAINTERESIRANE STRANE	Svi pojedinci, grupe, organizacije i institucije koji mogu biti pogodjeni projektom ili imaju mogućnost utjecaja na projekat.
KORISNICI	Osobe pogodjene projektom koje nemaju formalna zakonska prava na zemljište/nekretninu u vrijeme graničnog/isključnog datuma ali polažu prava na to zemljište ili nekretninu - pod uslovom da su ta prava prepoznata zakonima BiH ili operativnom politikom OP 4.12.
UGROŽENE GRUPE	Stanovništvo, naročito osobe koji žive u siromaštvu, koje nemaju zemljište, starije osobe, žene i djeca, i druge raseljene osobe koje mogu biti izostavljene iz zaštite domaćim zakonima o naknadama za zemljište, koji mogu biti teže pogodjene preseljenjem zbog rodne pripadnosti, etničke pripadnosti, fizičke ili mentalne poteškoće ili socijalnog statusa, mogu imati ograničenu mogućnost podnošenja zahtjeva za naknadu ili korištenja pomoći za preseljenje i srodnih razvojnih povlastica.

1. Uvod

1.1. Opis i kontekst Projekta

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) je pokrenula sveobuhvatni Program modernizacije magistralnih cesta u FBiH kako bi se osigurala adekvatna cestovna infrastruktura do 2020. godine.

U okviru gore pomenutog sveobuhvatnog Programa, Javno preduzeće Ceste FBiH (JP Ceste FBiH), društvo sa ograničenom odgovornošću u punom vlasništvu Vlade FBiH, pokrenulo je **Projekt modernizacije cestovnog sektora FBiH** (Projekt). U tu svrhu, zatražilo je od Vlade FBiH da osigura kreditna sredstva kod međunarodnih finansijskih institucija (MFI). Vlada FBiH je podržala inicijativu za osiguranje kreditnih sredstava kod MFI u iznosu od 150 miliona Eura za Program, uključujući 103,38 miliona Eura od Svjetske Banke (SB) i Evropske Investicione Banke (EIB) za Projekt. Ugovor o kreditu je potpisana. Zajmoprimec je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine (BiH), dok je JP Ceste FBiH agencija odgovorna za implementaciju projekta u ime FBiH.

Projekt se sastoji od nekoliko manjih i srednjih investicijskih programa uključujući:

- izgradnju novih cestovnih dionica,
- poboljšanje cestovnih elemenata u okviru postojećeg koridora,
- izgradnju trećih traka za spora vozila,
- rekonstrukciju kolovozne konstrukcije i korekciju osovina,
- eliminaciju crnih tačaka i opasnih mjeseta,
- poboljšanje mostova i tunela.

Očekuje se da će se Projektom smanjiti broj prometnih nesreća, lokalno zagađenje generisano transportnim sektorom i operativni troškovi vozila, kao i poboljšati povezanost i bezbjednost, te da će Projekt olakšati trgovinu, omogućiti razvoj turizma, pružiti lokalnim zajednicama bolji pristup društvenoj infrastrukturi kao što su bolnice, pružiti podršku razvoju privatnog sektora, promovirati regionalni i nacionalni ekonomski rast i pridonijeti privrednoj i društvenoj koheziji regije.

Opis projekta

Projekat je lociran na mikro lokaciji industrijske zone Stolac. Planirana cesta će spajati M6 magistralni put sa magistralnim putem M17.3, Neum – Stolac. Spajanjem ova dva magistralna puta će se olakšati tranzit prema Neumu ali i Republici Hrvatskoj.

Užu lokaciju projekta karakteriše ravničarski dio koji se trenutačno koristi za usjeve i rijeka Bregava. Jedan dio planirane ceste će prolaziti kroz manju industrijsku zonu gdje se nalaze napušteni objekti fabrika (fabrike armature i profila) dok drugi dio ceste prelazi preko poljoprivrednog zemljišta i spaja se na već postojeću cestu.

Trasa od ulaska u urbano područje grad ide kroz obližnje Vidovo Polje, prelazi preko rijeke Bregave novim mostom i spaja se na M6 na mjestu gdje već ima izgrađeno trokrako raskrižje od postojeće industrijske zone, locirano cca 400m prije ulaska u Stolac.

Na ovoj sekciјi ukupna širina kolnika iznosi 6,60m tj. dvije saobraćajne trake po 3,00m+ 2 rubne trake po 0,30m. Projekat se sastoji iz tri faze. Prva faza jeste rekonstrukcija postojeće lokalne ceste u dužini oko 600m, nakon čega na potezu od 1,4km dolazi do izgradnje nove saobraćajnice sa mostom preko rijeke Bregave. Prelaskom preko rijeke Bregave nastupa treća faza projekta odnosno izgradnja spoja nove ceste sa postojećom magistralnom cestom M6.

Realizacija predmetnog projekta je planirana preko dijelova 71 zemljišne parcele, odnosno planirani obuhvat zauzimanja iznosi 30558m². Od predmetnih dijelova 71 zemljišne parcele, 41 parcele su u privatnom vlasništvu dok preostalih 30 predstavljaju državno vlasništvvo.

U nastavku se nalazi karta projektnog područja, fotografije nastale prilikom terenskog obilaska 22.7.2021, kao i kratak pregled previđene eksproprijacije.

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Slika 1: Karta područja Projekta (izvor: JP Ceste FBiH)

Slika 2: Odabrane fotografije područja Projekta (izvor: JP Ceste FBiH, 22.7.2021.)

Tabela 1: Kratak prikaz parcela pogođenih eksproprijacijom

Potez	Broj pogođenih parcela u privatnom vlasništvu				Broj pogođenih parcela u javnom vlasništvu				Ukupan broj parcela
	Stalno oduzimanje	Privremeno oduzimanje	M2	Ukupno	Stalno oduzimanje	Privremeno oduzimanje	M2	Ukupno	
M 17.3 Ulaz u Stolac (Vidovo polje)	41	0	11536	41	30	0	19022	30	71

1.2. Obim i svrha Skraćenog akcionog plana preseljenja (APP)

Aktivnosti na predmetnom projektu podrazumjevaju uticaj stalne eksproprijacije na 41 privatnoj parceli¹ i 20 osoba direkto pogođene ovim uticajem. U ovakvim slučajevima Operativna politika OP 4.12 dopušta izradu skraćenog Akcionog plana preseljenja umjesto Akcionog plana preseljenja punog obima. S obzirom na to, JP Ceste FBiH je pripremilo ovaj Skraćeni akcioni plan preseljenja (skraćeni APP) za gore navedenu dionicu u skladu sa:

- Zakonima i propisima na snazi u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH),
- Operativnom politikom Svjetske Banke (OP) za nedobrovoljno preseljenje (OP 4.12)².

Ovaj skraćeni APP je pripremljen na osnovu Okvira politike preseljenja (OPP) za Projekt³, kojim se postavljaju ključni principi otkupa zemljišta i preseljenja i ciljevi koji će se ispunjavati, kao i organizacioni aranžmani i kriteriji za pod-projekte koji se pripremaju tokom implementacije Projekta kako bi se osiguralo adekvatno upravljanje otkupom zemljišta za potrebe Projekta i pružila pomoć osobama pogođenim Projektom u ponovnoj uspostavi ili poboljšanju njihovih izvora izdržavanja. OPP je u skladu sa lokalnom legislativom i OP 4.12⁴, a jaču snagu imaju zahtjevi koji su strožiji.

Ovaj skraćeni APP utvrđuje detaljne procedure koje će JP Ceste FBiH pratiti i radnje koje će preuzeti da pravilno pruži nadoknadu pogođenim ljudima i zajednicama. Dokument također sadrži osnovni popis;

¹ utjecaji se smatraju "manjeg obima" ako se osobe pogođene projektom fizički ne preseljavaju i ako gube manje od 10 posto svoje produktivne imovine ili ukoliko je pogođeno manje od 200 ljud

²Dostupno na: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/EXTPOLICIES/EXTOPMANUAL/o,,contentMDK:20064610~menuPK:64701637~pagePK:6470906~piPK:64709108~theSitePK:502184~isCURL:Y,oo.html>

³Dostupno na <http://jpdcfbh.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38>

⁴ Tokom izrade ovog skraćenog APP-a, korištene su, uz OP 4.12, i Smjernice Svjetske Banke za nedobrovoljno preseljenje: planiranje i implementacija razvojnih projekata (2004) kao vodeći dokument (Dostupno na:

<http://documents.worldbank.org/curated/en/2004/01/5159399/involuntary-resettlement-sourcebook-planning-implementation-development-projects-vol-1-2>

specifične stope i standarde naknade; politike prava vezana za sve dodatne utjecaje identifikovane kroz popis; opis kreiranog Mechanizma za pritužbe; raspored implementacije aktivnosti preseljenja; monitoring i evaluaciju istih; i procjene troškova.

1.3. Planirani proces otkupa zemljišta

Proces otkupa zemljišta je zvanično započet. Elaborat eksproprijacije pripremljen je prema zahtjevima lokalne legislative u april 2021. godine. JP Ceste FBiH će biti korisnik eksproprijacije, dok će općina Stolac vršiti otkup zemljišta, u skladu sa zahtjevima lokalne legislative koja je opisana u poglavju 2 ovog skraćenog APP-a (*Pravni okvir za otkup zemljišta*). Na navedenom pod-projektu utvrđen je javni interes odlukom Općinskog vijeća u junu 2021 godine, nakon čega je objavljen javni poziv vlasnicima nekretnina radi pokušaja sporazumnog prenosa prava vlasništva, kao i obavijest o graničnom datumu.

Početkom augusta 2021 godine upućen je prijedlog za potpunu eksproprijaciju nekretnina te se trenutno radi na cijepanju parcela od strane nadležne općinske službe.

2. Pravni okvir za otkup zemljišta

2.1. Zakon o eksproprijaciji FBiH

Zakon o eksproprijaciji FBiH⁵ definiše uvjete i postupak eksproprijacije za potrebe izgradnje objekata u javnom interesu, prava na naknade i iznose naknada, upravljanje pritužbama i sporovima i druga pitanja u vezi s postupkom eksproprijacije.

Detaljan opis odredaba Zakona je dat u OPP. Nakon što je OPP usvojen i objavljen, Zakon je izmijenjen (2016. godine). Dvije ključne odredbe su dodane 2016. godine. Prva se odnosi na izuzetne slučajevi koji se odnose na izgradnju/rekonstrukciju objekata javne infrastrukture, za koje Vlada FBiH može dozvoliti predavanje u posjed nekretnine prije pravomoćnosti rješenja o eksproprijaciji ili plaćanja naknade, na zahtjev korisnika eksproprijacije, iz razloga hitnosti slučaja ili otklanjanja znatnije štete⁶. Druga se odnosi na vlasnike stambenih objekata izgrađenih bez potrebnih dozvola, koji također imaju pravo na naknadu (u visini građevinske vrijednosti takvog objekta) ako takav objekt predstavlja jedinu stambenu jedinicu graditelja i članova njegove/njene uže porodice, pod uslovom da:

- nadležni organ nije donio pravomoćno rješenje o uklanjanju,
- stambeni objekt koji je izgrađen bez potrebnih dozvola evidentiran na službenom orto-foto snimku teritorije FBiH u razmjeri 1:5000 koji je uradila Federalna uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove.

2.2. Drugi relevantni propisi u FBiH⁷

Ostali srodnici zakoni koji su na snazi u FBiH uključuju:

- *Zakonom o stvarnim pravima*⁸
- *Zakon o poljoprivrednom zemljištu FBiH*⁹
- *Zakonom o vanparničnom postupku FBiH*¹⁰
- *Zakonom o upravnom postupku FBiH*¹¹
- *Zakonom o zemljišnim knjigama FBiH*¹²
- *Zakonom o premjeru i katastru nepokretnosti u FBiH*¹³

⁵ Službene novine FBiH, br. 70/07, 36/10, 25/12 i 34/16

⁶ Međutim, u skladu sa ciljevima i principima navedenim u ovom skraćenom APP-u (Poglavlje 4), naknada će uvijek biti izvršena prije ulaska na zemlju ili uzimanja vlasništva nad imovinom od strane korisnika eksproprijacije, a izgradnja ne može početi prije nego što je naknada isplaćena pogođenim osobama.

⁷ Za detaljan opis odredbi svih navedenih zakona, pogledati OPP i predmetne zakone.

⁸ Službene novine FBiH, br. 66/13, 100/13

⁹ Službene novine FBiH, br. 52/09

¹⁰ Službene novine FBiH, br. 2/98, 39/04

¹¹ Službene novine FBiH, br. 2/98, 48/99

¹² Službene novine FBiH, br. 19/03, 54/04

- *Zakon o ravnopravnosti polova u BiH¹⁴*

2.3. Primjenjiva politika Svjetske banke

Svi projekti koje finansira SB koji uključuju preseljenje podliježu OP-u 4.12, koji opisuju instrumente i postupke koji za cilj imaju izbjegavanje ili ublažavanje negativnih ekonomskih, socijalnih i ekoloških problema koji se mogu pojaviti. OP 4.12 aktivira ne samo fizičko preseljenje, već i gubitak zemljišta koji rezultira preseljenjem ili gubitak skloništa, gubitak imovine ili pristupa imovini i gubitak izvora prihoda i izvora egzistencije. Opći ciljevi OP 4.12 su sljedeći:

- Prisilno preseljenje treba izbjegavati ili smanjiti ako je moguće, istražujući sve alternative projekta.
- Gdje se ne može izbjечi preseljenje, aktivnosti preseljenja trebaju biti organizirane i izvršene kao održivi razvojni programi, koji pružaju dovoljno investicijskih resursa kako bi se osobama raseljenim projektom omogućilo da učestvuju u projektnim koristima. Raseljene osobe trebaju biti smisleno konsultirane i treba ih poticati da učestvuju u planiranju i implementaciji programa preseljenja.
- Raseljene osobe treba pomoći u poboljšanju njihovog ranije životnog standarda i izvora egzistencije (kapacitet zarade i nivoa proizvodnje), ili barem u obnavljanju istih u stvarnom smislu, na nivo prije raseljavanja ili na nivoe koji su prevladavali prije početka implementacije projekta, u zavisnosti od toga koji je viši.

OP 4.12 razlikuje sljedeće tri kategorije osoba za kvalificiranost za naknadu i pomoći:

- a. Osobe s formalnim pravom na zemljište (uključujući običajna i tradicionalna prava priznata u skladu sa zakonima zemlje).
- b. Osobe koje nemaju formalna prava na zemlju u vrijeme početka popisa već polažu pravo na zemljišta i imovinu - pod uslovom da su takva prava¹⁵ priznata prema zakonima zemlje ili postanu priznata kroz proces identificiran u specifičnim planovima preseljenja.
- c. Osobe bez prepoznatljivog zakonskog prava ili drugog prava na zemlju koju nastanjuju.

Osobe koje se nastane na području Projekta nakon graničnog datuma nemaju pravo na naknadu niti bilo kakvu vrstu pomoći za preseljenje.

2.4. Usporedba relevantnih zakona FBiH sa zahtjevima OP 4.12 Svjetske banke

Ključne razlike između relevantnih zakona FBiH i OP 4.12 su:

- Domaća legislativa ne priznaje prava neformalnih vlasnika/korisnika – oni rijetko imaju pravo na bilo kakvu naknadu;
- Novčana naknada prema domaćoj legislativi se računa na temelju tržišne vrijednosti, dok OP 4.12 zahtijeva novčanu naknadu prema zamjenskoj vrijednosti.
- Po relevantnoj zakonskoj regulativi u BiH amortizacije se obračunava za sve vrste objekata, dok se po OP 4.12 amortizacija nikada ne obračunava

Detaljniji pregled za projekat relevantnih razlika između lokalne legislative i OP 4.12 je prezentiran u OPP-u.

3. Utjecaji Projekta i pogodene populacije

3.1. Metodologija

Popis/spisak svih pogodjenih parcela/imovina i osoba pogodjenih Projektom izrađen je 22. Jula 2021. godine s ciljem prikupljanja i analize podataka i informacija koje su potrebne radi identifikacije svih kategorija utjecaja,

¹³ Službeni list SRBH, br. 22/84, 12/87, 26/90 i 36/90 i Službeni list SRBH, br. 4/93 and 13/94

¹⁴ Službeni glasnik BH 16/03, 102/09

¹⁵Takva prava mogu biti zasnovana na održaju, kontinuiranom posjedu javnog zemljišta za koji vlada nije poduzela bilo kakve radnje iseljenja (tj. uz implicitno dopuštenje vlade) ili na običajnom i tradicionalnom pravu i korištenju, i slično.

osoba koje su pogođene zauzimanjem zemljišta i očekivanih gubitaka imovine u okviru područja Projekta. Popis je pripremljen na osnovu do sada poznatih podataka – pogođeno stanovništvo i zemljišne parcele identificirani su na osnovu:

- katastarskih podataka koji se nalaze u nacrtu Elaborata eksproprijacije za ovu dionicu ceste
- dostupnih mapa dionice ceste i katastarskih planova
- specifičnih metoda za prikupljanje podataka kao što su opservacije

Popis sadrži podatke o sljedećim stavkama:

- (i) lokacija (dionica puta) i katastarska općina,
- (ii) broj zemljišne parcele,
- (iii) vrsta vlasništva (privatno ili javno),
- (iv) vrsta stečene imovine (zemljišna parcela, stambena/komercijalna struktura, pomoćna struktura, produktivna imovina, prirodni objekti na zemlji),
- (v) ime osobe pogođene Projektom,
- (vi) ukupna površina zemljišne parcele (m^2) i % parcela pogođenih eksproprijacijom.
- (vii) Utjecaj na objekat
- (viii) Produktivna imovina
- (ix) Ostala imovina na pogođenom zemljištu
- (x) Ekonomsko preseljenje

Sve identifikovane parcele su posjećene 22. jula 2021. godine, a za svaku imovinu napravljene su fotografije.

Kratki pregled baze podataka o popisu dat je u Aneksu 1 ovog skraćenog APP-a (cjelokupna baza podataka je dostupna u posebnom dokumentu u excelu). JP Ceste, Općina Stolac i Svjetska banka neće javno objavljivati povjerljive informacije o pojedincima i imovini.

Socio-ekonomski anketa provedena je kako bi se pribavila mišljenja vlasnika/korisnika kojima je predviđeno eksproprijsanje više od 20% produktivne imovine o isplati naknada kao i konkretni podaci o sadašnjim sredstvima za život i uslovima u kojima živi pogođeno stanovništvo, te utvrđile ugrožene kategorije pogođenog stanovništva.

Anketiranje je sprovedeno 29.septembra 2021., telefonskim putem uz saglasnost pogođene osobe, te 30. Septembra 2021. dostavljenjem popunjenoj anketnog listića putem e-maila. Procesom anketiranja upravljao je član tima za implementaciju Programa modernizacije JP Ceste FBiH (član tima za socijalni aspekt programa modernizacije), a na osnovu upitnika izrađenih od strane strčnjaka za eksproprijaciju, a odobrenih od strane tima Svjetske banke. Anketirana su dva od tri pogođena vlasnika, za koje je putem cenzusa utvrđeno da im se oduzima vise od 20% produktivne i to vlasnik parcele broj 846/8 i parcele broj 846/11.

Treći vlasnik (parcelski broj 846/9) je pronađen naknadno kao i anketiran telefonskim putem 21.03.2022 godine.

Prilikom anketiranja vlasnici nisu identificirani kao ranjive skupine.

S obzirom da projekat nije predvidio eksproprijaciju objekata (osim jednog koji je u ruševnom stanju i ne koristi se), kao i činjenicu da projekat ne utiče na poslovne subjekte, te da se produktivna imovina predviđena za eksproprijaciju sastoji isključivo od poljopivrednog zemljišta, za potrebe socio-ekonomskog anketiranja korišten je Upitnik za zemljoposjednike (tj. vlasnike/korisnike zemljišnih parcela bez objekata).

Obrazac upitnika koji je korišten prilikom Socio-ekonomskog anketiranja dat je u Aneksu 4 ovog skraćenog Akcionog plana preseljenja.

Tim JP Ceste FBiH, izvršio je anketiranje (intervjue) sa pogođenim vlasnicima/korisnicima, ispunio upitnike te fotografisao svaku imovinu. Ispitanicima su objašnjene aktivnosti na Projektu, svrha ankete i rečeno im je da , prikupljeni podaci neće biti javno objavljeni.

Skup podataka prikupljenih tokom Socio-ekonomskog ankete predstavlja osnovicu detaljnih demografskih podataka o domaćinstvima za stanovništvo pogođeno Projektom. Ovaj skup podataka je od ključnog značaja

za planiranje odgovarajućih mjera ublažavanja koje će biti uključene kao dio projektne dokumentacije i za određivanje graničnog datuma za prihvatljivost zahtjeva za naknadu. Kratak pregled ključnih podataka prikupljenih putem Socio-ekonomskog anketiranja dat je u Aneksu 6 ovog dokumenta (cjelokupna baza podataka je u obliku zasebnog dokumenta u excelu).

JP Ceste neće javno objavljivati povjerljive informacije o pojedinim osobama ili nekretninama.

Napomena: Pogođeno stanovništvo koje nije obuhvaćeno anketnim ispitivanjem provedenim 29. i 30. septembra 2021. (uslijed nedostupnosti podataka o mjestu na kojem se nalaze ili informacija za kontakt) bit će anketirane u dvije predstojeće faze pripreme postupka otkupa zemljišta: (i) tokom javnih konsultacija koji će biti održani kako je opisano u Poglavlju 7: Konsultacije i učešće; i (ii) tokom pojedinačnih sastanaka koje će organizirati relevantne općinske vlasti kad JP Ceste Federacije zvanično pokrenu postupak otkupa.

3.2. Pogođeno stanovništvo i imovina

Pregled utjecaja Projekta

Realizacija projekta ulaza u Stolac (Vidovo Polje)-veza na M6 zahtijeva potpunu eksproprijaciju¹⁶ (trajni otkup zemljišta) zemljišnih parcela i objekata koje se nalaze u pogođenom koridoru. Pri odabiru alternative projekta u dijelu faze projektovanja, uzet je u obzir uticaj eksproprijacije. Usvojena alternativa, odnosno projektovano rješenje pogađa namanji mogući broj parcela u najmanjoj mogućoj mjeri.

Bit će pogođeno 71 zemljišnih parcele, od čega 41 (60%) u privatnom vlasništvu. Projektno područje je sub urbanog i ruralnog karaktera, rijetko naseljeno, a dijelom i napušteno.

Tabela 2: Ukupan broj pogođenih zemljišnih parcela prema vrsti vlasništva

Broj parcela u javnom vlasništvu ¹⁷	30
Broj parcela u privatnom vlasništvu	41
Ukupan broj zemljišnih parcela	71

Tabela 3: Vrsta privatnih pogođenih parcela prema vizualnom pregledu prilikom izrade popisa pogođene imovine i parcela

Građevinsko zemljište sa objektima	2
Parcele koje primarno sadrže produktivnu imovinu (poljoprivredne usjeve, voćnjake itd)	7
Zemljište sa drvećem, žbunjem, šipažjem i / ili travom	32
Ukupan broj zemljišnih parcela	41 (20 vlasnika)

Tabela 4: Pogođene zemljišne parcele u privatno vlasništu prema ukupnoj pogođenoj površini

Pogođena površina parcele u %	Broj parcela	Objekti	Produktivna imovina
0-10%	19	0	1*(1245/4)
10-20%	9	1*(989/9)	1*+1 (757/2, 748*)
20-50%	10	0	1* (744*)

¹⁶Prema Zakonu o eksproprijaciji, potpunom eksproprijacijom nekretnina postaje vlasništvo korisnika eksproprijacije, a prestaju prava vlasništva ranijeg vlasnika i druga prava na toj nekretnini, dok nepotpuna eksproprijacija podrazumijeva ustanovljenje služnosti na zemljištu i zakup na zemljištu na određeno vrijeme.

¹⁷ Prema Zakonu o eksproprijaciji FBiH, naknada se ne plaća za eksproprijaciju javnog zemljišta u slučajevima kada je potrebna eksproprijacija za izgradnju magistralnih puteva (između ostalog).

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

50-90%	0	0	0
90-100%	3	1 (504/4)	2 (846/9, 846/11)
Ukupan broj zemljišnih parcela	41	2	6

* **Napomena:** dobro se nalazi na predmetnoj parceli ali **van pojasa eksproprijacije**

Elaborat eksproprijacije izrađen u aprilu 2021. godine utvrdio je da projektom predviđene aktivnosti zahtjevaju eksproprijaciju **3 zemljišne parcele u punoj površini**, (parcele br.504/4 i 846/9 i 846/11)

- Parcelski broj **846/9 (jedan vlasnik) je oranica** ukupne površine 281m² na kojoj su se u periodu cenzusa nalazili jednogodišnji poljoprivredni usjevi (lubenica, dinja, paradajz itd)
- Parcelski broj **846/11 (jedan vlasnik) je oranica** na kojoj u periodu cenzusa nije bilo posađenih dobara
- Na cijeloj parceli broj 504/4 (jedan vlasnik-pravno lice) nalazi se objekat u ruševnom stanju¹⁸ koji se ne koristi i isti vlasnik je vlasnik i okolnih parcela 504/6 i 504/8, koje sa predmetnom parcelom 504/4 imaju ukupnu površinu od 7350m² od kojih je pod uticajem eksproprijacije 240m², tako da ukupni uticaj na predmetnog vlasnika iznosi 3,3%

Realizacija projekta također podrazumjeva eksproprijaciju većih dijelova **10 parcele u udjelu 20% do 50%**. Od navedenih parcela samo dvije parcele se djelomično koriste (parcele br. 846/8 i 744).

- Na parceli **br. 846/8 (jedan vlasnik)** nalazi se 190 m² na kojoj su se u periodu cenzusa nije bilo posađenih dobara (planirana površina eksproprijacije je 70m²) čime je ukupni uticaj na predmetnom zemljištu **36,8%** i ista spada u produktivnu imovinu.
- Na parcelama broj 744 (ekspropriše se 33% parcele) i 748 (ekspropriše se 14% parcele) nalaze se dva platenika dimenzija cca 10x50m koji se ne nalaze u pojusu eksproprijacije. Isti vlasnik posjeduje 8 parcela ukupne površine cca 13800m² na projektnom potezu ok kojih se ekspropriše cca 2700m² tako da ukupni uticaj na predmetnog vlasnika iznosi 19,5%

Projektne aktivnosti zahtjevaju i eksproprijaciju **9 parcela u udjelu 10-20%**. Od 9 parcela, na jednoj se nalazi objekat dok se na tri nalazi produktivna imovina:

- Na parceli broj 757/2 (ekspropriše se 12% parcele) nalazi se oranica na kojoj su se u periodu cenzusa nalazili jednogodišnji poljoprivredni usjevi (lubenica, dinja, paradajz itd)
- Na parceli broj 989/9 nalazi se objekat koji ne ulazi u pojusu eksproprijacije. Na ostatku parcele nalazi se uređeno dvorište, sa travom, pristupnim putem itd

Nadalje, projekat predviđa eksproprijaciju jako malih dijelova **19 parcela u udjelu od 0% do 10%**. Od 19 parcela, jedna sadrži produktivnu imovinu:

- Parcelski broj 1245/4 sadrži 4 mladice oraha koje još ne rađaju, ostatak parcele je trava. Mladice oraha se nalaze van pojasa eksproprijacije
- Parcelski broj 985/6 (jedan vlasnik- pravno lice) prekrivena je borovom šumom koja se ne eksplorira. Planirana površina eksproprijacije je 1459m², dok je ukupna površina parcele 25596m², čime je ukupni uticaj na predmetnoj parceli 5,7%

Napomena:

1) Dimenzije i stanje objekata su procjenjene na osnovu vizualnog pregleda prilikom izrade Popisa parcela i socio-ekonomskog anketiranja. U sklopu procesa eksproprijacije bit će angažovan vještak građevinske, kao i svake ostale potrebne, struke koji će detaljno procjeniti sve nekretnine koje ulaze u pojusu eksproprijacije na osnovu Zakona o eksproprijaciji FBiH i Matrice prava koja je data u tabeli 3 ovog skraćenog APP-a.

¹⁸ Metodologija za procjenu vrijednosti ruševnog objekta se nalazi u sklopu Metodologije procijene imovine, u poglavljju broj 6. Na stranici 23, Građevinsko zemljište-kuće i drugi objekti, uključujući i ruševne, nekorističene objekte, kao i u Tabeli 5 Matrica prava (vrsta gubitka-objekti)

2) Rodnost voćki, vrsta usjeva kao i vrsta pogodjenog zemljišta je procjenjena na osnovu vizualnog pregleda prilikom popisa projektom pogodjene imovine i parcela kao i na osnovu iskaza vlasnika/korisnika predmetnih parcela. U sklopu procesa eksproprijacije bit će angažovan vještak poljoprivredne, kao i svake ostale potrebne, struke koji će detaljno procjeniti svu prirodnu imovinu koja ulazi u pojas eksproprijacije na osnovu Zakona o eksproprijaciji FBiH i Matrice prava koja je data u tabeli 3 ovog skraćenog APP-a.

3) U toku izvođenja radova se ne očekuje da će biti potrebno privremeno izuzeti privatno niti javno zemljište kako bi se formiralo gradilište za mašine i neophodni materijal. Mašine i materijali će biti odloženi na zemljište u vlasništvu Investitora koje se nalazi uz projektnu dionicu. Međutim, ako privremeno izuzimanje privatne zemlje bude neophodno za vrijeme izvođenja radova, isto će biti dogovorenog sa vlasnicima, a naknada će biti isplaćena u skladu sa odredbama iz Matrice prava ovog skraćenog APP-a.

4) Dijelovi nekih pristupnih puteva bit će pogodjeni zbog širenja ceste. Međutim, pristupni putevi se nikada ne oduzimaju u potpunosti. Pristup svim parcelama će biti omogućen u toku izvođenja radova, kao što je opisano u ESMP-u¹⁹. Nakon izvedenih radova spoj pristupnog puta i magistralnog puta će se poboljšati.

Zemljišne parcele bez objekata sa vecim utjecajem

Elaboratom eksproprijacije predviđen je otkup većeg broja parcela koje se eksproprišu preko 20%, no međutim izradom cenzusa i obilaskom terena utvrđeno je da predmetne parcele predstavljaju zapušteno zemljište, odnosno zemljište koje se ne koristi kao i da je isto zemljište u državnom vlasništvu pa je na osnovu istog utvrđen veći uticaj na samo tri produktivne parcele i to²⁰:

Pogođene parcele preko 20%	udio	Broj vlasnika	Vrsta imovine	ostalo
846/8	36,8%	1	Ne koristi se	Plodno zemljište
846/9	100%	1	Jednogodišnji usjevi ranije	Plodno zemljište
846/11	100%	1	Ne koristi se	Plodno zemljište

Od Ukupno 4 zemljišne parcele bez objekata na kojima se nalazi produktivna imovina koja će se za potrebe projekta eksproprijsati, na tri parcele je potrebno oduzeti vise od 20% produktivne imovine 846/9-100% , 846/11-100% i 846/8-36,8%). Iako je predviđen otkup cijele parcele broj 504/4 (jedan vlasnik-pravno lice) na kojoj se nalazi se objekat u ruševnom stanju²¹ koji se ne koristi i isti vlasnik je vlasnik i okolnih parcela 504/6 i 504/8, koje sa predmetnom parcelom 504/4 imaju ukupnu površinu od 7350m² od kojih je pod uticajem eksproprijacije 240m², tako da ukupni uticaj na predmetnog vlasnika iznosi 3,3%.

S obzirom da se radi velikim uticajima, pokušano je kontaktirati predmetne vlasnike parcele 846/9, 846/11-i 846/8. Od 3 pogodjena vlasnika, stupljeno je u kontakt (preko predstavnika općine Stolac) sa jednim vlasnikom 846/11 i jednim korisnikom parcele 846/8. Vlasnik parcele ima upisano vlasništvo u zemljišne knjige, dok je korisnik parcele, nakon smrti vlasnika naslijedio istu, što nije upisano u zemljišne knjige. Parcela broj 846/9 je suvlasništvo dva lica i ista predstavlja naslijedenu imovinu, jedan suvlasnik živi u inostranstvu te nije bilo moguće izvršiti anketu u ovom periodu. Drugi suvlasnik također naslijednik je anketiran naknadno telefonskim putem. Predmetna parcela prema izjavi suvlasnika predstavlja dio naslijedene imovine, koja se ne koristi.

¹⁹ https://jpcfbih.ba/assets/upload/dokumenti-modernizacija/075_ESMP_Ulaz_u_Stolac_Veza_na_.pdf

²⁰ Detaljniji podaci se nalaze u cenzus tabeli koja je sastavni dio ovog dokumenta

²¹ Metodologija za procjenu vrijednosti ruševnog objekta se nalazi u sklopu Metodologije procijene imovine, u poglavljju broj 6. Na stranici 23, Građevinsko zemljište-kuće i drugi objekti, uključujući i ruševne, nekorističene objekte, kao i u Tabeli 5 Matrica prava (vrsta gubitka-objekti)

Podaci ankete pokazuju da se ni jedna od tri parcele na kojima se nalaze oranice, ne koristi za poljoprivrednu proizvodnju, niti ista predstavlja izvor prihoda za navedene vlasnike.(Aneks 3 - Sažetak baze podataka socio-ekonomskog anketiranja).

Preferirana naknada- Svi ispitanici su se izjasnili da preferiraju novčanu naknadu.

4. Ciljevi i principi otkupa zemljišta

Sljedeći principi preseljenja i otkupa zemljišta će se primjenjivati tokom implementacije Projekta:

1. Usklađenost sa lokalnom legislativom i zahtjevima SB

Bilo kakav nedobrovoljni otkup imovine, ograničenje pristupa imovini ili preseljenje će se provoditi u skladu s važećim zakonima u FBiH (posebno Zakonom o eksproprijaciji FBiH), zahtjevima koje postavlja OP 4.12 za nedobrovoljno preseljenje, Okvirom politike preseljenja i dobrom međunarodnom praksom.

2. Izbjegavanje ili smanjenje preseljenja

Prisilno preseljenje će se izbjegići, ili smanjiti, ako je to moguće, istražujući sve alternative projekta. U mjeri u kojoj je to moguće, treba tražiti prijateljske pregovore i sporazume s osobama pogodjenim projektom da se izbjegne ili smanji obim prisilnog preseljenja.

3. Granični / isključni datum (eng. cut-off date)

Granični datum za uspostavu prava na naknade će biti datum završetka (isteka) javne obavijesti o početku procesa eksproprijacije koju će objaviti JP Ceste FBiH (kao korisnik eksproprijacije) u lokalnim novinama, a kojim će se obavijestiti svi vlasnici i korisnici o započinjanju postupka eksproprijacije, graničnom datumu i kontakt osobama koje mogu kontaktirati osobe pogodene Projektom za dodatne informacije. Granični datum će također biti javno objavljen na oglašnim pločama u lokalnim zajednicama u Općinama Stolac, kao i na konsultativnim sastancima, s pratećim obrazloženjem. Javna obavijest će se postaviti po potrebi i na frekventno posjećenim lokacijama u pogodjenim područjima.

Osobe koje su se naselile na području Projekta nakon graničnog datuma neće imati pravo na bilo kakvu naknadu, ali će o tome biti pravovremeno unaprijed obaviještene, i zatražit će se da napuste prostor i demontiraju eventualne objekte (ukoliko ih ima) prije implementacije Projekta. Materijali njihovih demontiranih objekata neće biti oduzeti i oni neće platiti bilo kakvu kaznu ili trpjeti bilo kakve sankcije.

4. Objavljivanje informacija i konsultacije

Sve pogodene osobe će biti obaviještene, smisleno konsultirane i ohrabrene da učestvuju u cjelokupnom procesu otkupa zemljišta, u skladu sa zahtjevima za informisanje i konsultacije definisanim u Poglavlju 7 ovog skraćenog APP-a (*Konsultacije i učešće*).

5. Naknada

Svi vlasnici, stanari i korisnici zahvaćene imovine u vrijeme graničnog datuma, sa ili bez potpuno priznatih prava vlasništva, imaju pravo na određenu vrstu naknade ili pomoći kao što je navedeno u Matrici prava (Tabela 3 ovog dokumenta).

Naknada će se uvijek biti pružiti prije ulaska na zemljište ili uzimanja u posjed imovine od strane korisnika eksproprijacije. Zemljište se ne može fizički uzeti (tj. bilo kakvi građevinski radovi ne mogu početi) prije nego što se isplate naknade pogodjenim osobama. Odsutni vlasnici (npr. ljudi koji imaju legalna prava na zemljište ali žive drugdje) imaju pravo na naknadu, te će se poduzeti (i dokumentovati) sve mjere da se isti pronađu i obavijeste o procesu. Takve mjere mogu uključivati pokušaj da ih se kontaktira putem susjeda, imenovanje privremenog ovlaštenog pravnog zastupnika itd. Ukoliko se takve osobe ne pronađu, a u skladu sa lokalnim zakonodavstvom, iznos naknade će se uplatiti na zaseban račun na period od 3 godine i biti dostupan ukoliko se pojavi odsutni vlasnik.

Slično tome, u slučaju pojave bilo kakvih pravnih pitanja u vezi sa vlasništvom nad imovinom, iznos naknade će se uplatiti na zaseban račun i biti dostupan nakon što se riješi pitanje u vezi sa vlasništvom.

Novčana kompenzacija će se dati u visini troška zamjene, tj. iznos dovoljan za zamjenu izgubljene imovine i pokrivanje troškova transakcije (npr. troškovi administracije, registracije, transakcije, prijenosa, legalizacije itd). U određivanju troška zamjena, neće se uzeti u obzir amortizacija imovine. Naknada/kompenzacija će se uvijek izvršiti/isplatiti prije ulaska u posjed na zemljištu od strane korisnika eksproprijacije. Zemljište se ne može fizički oduzeti (npr. bilo kakvi građevinski ili neki drugi radovi ne mogu početi) prije nego što se naknada/kompenzacija ne izvrši/isplati pogodjenim licima.

6. Privremeno zauzimanje zemljišta

Kratkoročni efekti koji se odnose na privremeno zauzimanje zemljišta za svrhe gradnje će se nadoknaditi u skladu sa OPP-om (OP 4.12 Svjetske Banke) i Zakonom o eksproprijaciji FBiH, kao što je navedeno u Matrici prava (Tabela 3 ovog dokumenta).

7. Pomoć ranjivim osobama

Posebna pažnja i podrška će se pružiti ranjivim grupama, u skladu sa zahtjevima definisanim u potpoglavlju 5.1 ovog skraćenog APP-a (*Pomoć ranjivim grupama*).

8. Mehanizam za pritužbe

Efektivan mehanizam uspostavljen je u svrhu primanja i pravovremenog rješavanja specifičnih žalbi o naknadi i relokaciji preseljenih osoba, na način koji je detaljnije opisan u Poglavlju 8 ovog skraćenog APP-a (*Mehanizam za pritužbe*)

9. Monitoring i evaluacija

Jedinica za implementaciju Projekta će vršiti monitoring i ocjenjivanje implementacije skraćenog APP-a kroz interne, službene institucionalne aranžmane opisane detaljnije u Poglavlju 11 ovog skraćenog APP-a (*Monitoring, evaluacija i izvještavanje*)

5. Kvalificiranost za naknadu i prznata prava

Sve osobe pogodjene Projektom polažu pravo na naknadu, u skladu sa principima davanja naknade iz Zakona o eksproprijaciji FBiH i zahtjevima OP 4.12 navedenim u OPP-u.

Neće doći do otkupa imovine ili početka građevinskih radova dok se ne osiguraju sve vrste potrebnih naknada pogodjenim osobama. Naknade će biti osigurane prije otkupa zemljišta ili ograničavanja pristupa. Pitanja vezana za način isplate naknada u novcu (tj. naznačavanje bankovnih računa) bit će predmet pregovora i dogovora sa vlasnicima i svim pogodjenim članovima domaćinstava. Naknada u novcu bit će isplaćena u cijelosti ili u ratama prema dogовору sa vlasnicima i pogodjenim članovima domaćinstava i, kako je utvrđeno ugovorom, prebačena na račune koje naznače vlasnici. Naknada mora biti isplaćena ravnopravno svim vlasnicima/korisnicima. U slučaju ako se vlasnici dogovore da se novčana naknada isplati samo jednom vlasniku/korisniku to se mora dokumentovati pratećim izjavama ostalih vlasnika/korisnika. Suvlasnik/sukorisnik ima pravo da se odrekne njegovog/njenog dijela naknade u korist drugog suvlasnika/sukorisnika. U slučaju da suvlasnik/sukorisnik želi da koristi ovo pravo, isti mora pripremiti formalnu izjavu i ovlaštenje drugom suvlasniku/sukorisniku kako bi drugi suvlasnik/sukorisnik dobio naknadu u njegovo ime. U slučaju postojanja više vlasnika imovine (tj. suvlasništva između bračnog para), iznos naknade dijeli se i uplaćuje na naznačene bankovne račune.

Prznata prava na naknadu za različite kategorije kvalificiranih osoba i nekretnina koja su obuhvaćene važećim zakonima FBiH ili ovim skraćenim APP-om radi prevazilaženja različitih odredbi i ispunjavanja konkretnih zahtjeva SB opisana su u Tabeli 5 koja slijedi nastavku, a koja je izrađena u skladu sa OPP-om.

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
 Skraćeni akcioni plan preseljenja za izgradnju spore trake na magistralnom putu M5, dionica Ripač-Dubovsko

Tabela 5: Matrica prava

Vrsta gubitka	Primjena	Nosilac prava	Politika davanja naknade
EKONOMSKO RASELJAVANJE			
Gubitak zemljišta	Svi gubici zemljišta nezavisno od težine gubitka (nazavisno od toga da li se radi o djelimičnom ili potpunom gubitku)	a) Vlasnik sa formalnim pravom	Odgovarajuće zemljište jednake ili veće vrijednosti sličnog prinosa u neposrednoj blizini ili okolini ekspropriiranog zemljišta zajedno sa svim troškovima preseljenja i administrativnim naknadama koje su potrebne za prenos vlasničkih prava ili Naknada u novcu u odgovarajućoj vrijednosti troškova.
		b) Zakupac sa važećim dokumentima o pravu zakupa koji obrađuje zemljište u skladu sa ugovorom	Naknada za sva poboljšanja na parceli zemljišta (kao što je navodnjavanje ili izgradnja objekata/zgrada) koji su podignuti na zemljištu- Naknada se isplaćuje u zamjenskoj vrijednosti + Troškovi premještanja opreme i instalacija + Naknada za tranziciju
		c) Pogođene osobe bez formalnog vlasništva	Pogođene osobe bez formalnog vlasništva koje su bile u posjedu zemljišta na granični datum neće dobiti naknadu za zemljište ali će dobiti naknadu za svako ulaganje, kao što je ulaganje u infrastrukturu, usjeve i sl. + Naknada za tranziciju Osobe koje neovlašteno uđu u područje nakon graničnog datuma nemaju pravo na naknadu ili bilo kakvu vrstu pomoći za preseljenje.
Neplodno zemljište (preostalo)	Neplodno zemljište	Vlasnik zemljišta	Ukoliko preostala površina zemljišta nije ekonomski isplativ, ²² eksproprijacija se može provesti po zahtjevu pogođene osobe. Naknada će biti isplaćena u skladu sa ovom matricom.
Služnost	Služnost	a) Vlasnik zemljišta	Novčana naknada koja je jednaka vrijednosti štete određene od strane akreditovanog stručnjaka. Novčana naknada u visini naknade o uspostavi prava služnosti jednakata iznosu umanjene vrijednosti imovine zbog uspostavljanja prava služnosti.
		b) Zakupac sa formalnim zakupom obradivog zemljišta	Novčana naknada koja je jednaka vrijednosti štete određene od strane akreditovanog stručnjaka
		c) PAP bez formalnog zakupa obradivog zemljišta	Novčana naknada koja je jednaka vrijednosti štete određene od strane akreditovanog stručnjaka

²² Ekonomsku isplativost će ocijeniti akreditovani ekspert u svakom pojedinačnom slučaju.

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Vrsta gubitka	Primjena	Nosilac prava	Politika davanja naknade
Gubitak godišnjih usjeva	Prispjeli usjevi koji nisu mogli biti ubrani ²³	a) Vlasnici pogođenih usjeva	Naknada u novcu u jednakoj vrijednosti eksproprijiranih usjeva uključujući vrijednost vremena koje je bilo potrebno za uzgoj tih usjeva, kao i troškove mogućih ulaganja (doprinos u radu)
		b) Zakupac sa formalnim naslovom koji obrađuje zemlju	Naknada u novcu u jednakoj vrijednosti eksproprijiranih usjeva uključujući vrijednost vremena koje je potrebno za uzgoj tih usjeva, kao i troškove mogućeg ulaganja (rad i radna snaga), ukoliko dokaže da je snosio troškove kupovine sadnica i sadnje višegodišnjih biljaka i vinograda.
		c) Pogođene osobe bez formalnog prava koje obrađuju zemlju	Naknada u novcu u jednakoj vrijednosti eksproprijiranih usjeva uključujući vrijednost vremena koje je potrebno za uzgoj tih usjeva, kao i troškove mogućeg ulaganja (rad i radna snaga) ukoliko dokaže da je snosio troškove kupovine sadnica i sadnje višegodišnjih biljaka i vinograda.
Gubitak višegodišnjih kultura i stabala (stabala voćki, vinove loze i voćnih kultura)	Pogođene kulture i stabla	a) Vlasnici pogođenih kultura i stabala	Pravo na ubiranje plodova i tehničko drvo + Naknada u jednakom iznosu zamjenske vrijednosti na osnovu vrste, godine i produktivne vrijednosti, uključujući vrijednost vremena koje je potrebno za uzgoj date kulture, kao i troškova mogućeg ulaganja (rad i radna snaga) za zasad novog vinograda, voćnjaka i slično, do trenutka kada postigne puni plodonosni potencijal.
		b) Zakupac sa formalnim pravom koji obrađuje zemlju	Pravo na ubiranje plodova i tehničko drvo + Naknada u novcu jednaka zamjenskoj vrijednosti na osnovu vrste, godine i produktivne vrijednosti, uključujući vrijednost vremena potrebnog za uzgoj te kulture, kao i troškova mogućih ulaganja (rad i radna snaga) za zasad novog vinograda, voćnjaka i slično, do trenutka kad postigne puni plodonosni potencijal, ukoliko dokaže da je snosio troškove kupovine sadnica i reproduktivnih višegodišnjih biljaka i vinograda.
		c) Osobe pogođene Projektom bez formalnih prava koje obrađuju zemlju	Pravo na biranje plodova i tehničko drvo + Naknada u novcu jednaka zamjenskoj vrijednosti na osnovu vrste, godine i produktivne vrijednosti, uključujući vrijednost vremena potrebnog za uzgoj te kulture, kao i troškova mogućih ulaganja (rad i radna snaga) za zasad novog vinograda, voćnjaka i slično, do trenutka kad postigne puni plodonosni potencijal, ukoliko dokaže da je snosio troškove kupovine sadnica i reproduktivnih višegodišnjih biljaka i vinograda.

²³ Ukoliko je moguće, datum eksproprijacije zemljišta i stupanja u posjed se može odrediti tako da se postojeći usjevi mogu prikupiti prije početka građevinskih radova bez obzira na zrelost .

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Vrsta gubitka	Primjena	Nosilac prava	Politika davanja naknade
Pogođeni vinogradi i voćnjaci koji još nemaju urodu	Mali vinogradi i voćnjaci koji još nemaju urodu	Formalni vlasnik, neformalni vlasnik, zakupac,	Naknada u novcu za ulaganje u zasad novog vinograda ili voćnjaka, uključujući vrijednost vremena potrebnog za uzgoj mladog vinograda ili voćnjaka.
Drvna masa (zrela ili gotovo zrela)	Zemljište sa šumom/drvenom masom različitih vrsta	Formalni vlasnik, neformalni vlasnik, zakupac,	Zamjenska vrijednost obračunava se na osnovu vrijednosti „šume na panju“ po tržišnoj cijeni
Šume bez zrele drvne mase	Zemljište sa šumom/šumskom vegetacijom bez zrelosti različitih vrsta	Formalni vlasnik, neformalni vlasnik, zakupac,	Naknada u novcu za ulaganje u zasad nove šume, uključujući vrijednost vremena potrebnog za uzgoj mlađe šume
Gubitak rasadnika	Rasadnik koji još nema urodu	Formalni vlasnik, neformalni vlasnik, zakupac,	Naknada u novcu za ulaganje u sadni materijal (rasadni i drugi reproduktivni materijal).
Gubitak nepoljoprivredne djelatnosti	Poslovna djelatnost	Vlasnik	Naknada u novcu za premještanje djelatnosti uključujući naknadu za inventar i odgovarajući trošak ulaganja. + Naknada u novcu na jednokratnoj osnovi u iznosu od tri prosječna mjeseca primanja. + Troškovi premještanja. + Sve naknade za registraciju. + Odgovarajući nivo podrške za unapređenje vještina koji će biti određen prilikom analize socijalnog stanja, ukoliko je neophodan radi obnavljanja sredstava za život
Gubitak javne infrastrukture	Infrastruktura (ceste, vodosnabdijevanje, kanalizacioni sistemi i sl.)	Relevantna tijela	Javna infrastruktura bit će zamijenjena prije uništavanja infrastrukturom istih ili boljih specifikacija.
Gubitak poslovne djelatnosti, prihoda ili zanimanja	Utjecaj na poljoprivrednu ili privrednu platu ili zaposlenje	Radnici, poljoprivredni posjednici, poljoprivredni proizvođači na imovini	U slučaju privremenog poremećaja izvora prihoda bit će isplaćena jednokratna naknada u iznosu od tri prosječna mjeseca primanja na nivou pogođene općine. Ako privremeni poremećaj izvora prihoda traje duže od 3 mjeseca, naknada treba obuhvatiti period ometanja (u zavisnosti od slučaja do slučaja), ali ne duži period od 6 mjeseci. + Obuka za alternativne poslove ukoliko je moguće. +
Gubitak pristupa uobičajenim resursima i objektima	Gubitak pristupa uobičajenim resursima u selu i objektima javne namjene u domaćinstvu	Zajednice ili domaćinstva	Zamjena javnog vlasništva ili objekta javne namjene (puteva i sl.) Pristup jednakim objektima javne namjene ili uslugama .
Privremeni utjecaj	Pogođeno zemljište	Pogođene osobe	Tržišna vrijednost tokom trajanja zakupa. Zemljište se mora vratiti u prvobitno stanje. Bolji

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Vrsta gubitka	Primjena	Nosilac prava	Politika davanja naknade
izazvan privremenim zauzimanjem zemljišta i svaka šteta na imovini			kvalitet zemljište koji je postignut stavljanjem humusa ne treba uklanjati, osim ukoliko je drugačije dogovoreno sa pogodjenom osobom. + Odgovarajući trošak u skladu sa ovom matricom za pogodene kulture, voćnjake, rasadnike i sl. + Naknada za svaku štetu na imovini
Utjecaj projekta na ugrožene grupe	Utjecaj na ugrožene grupe	Ugrožene pogodene osobe: osobe koje žive u siromaštvu prema domaćim zakonima, domaćinstva čija je glava žena, samohrani roditelj, starija osoba, osoba sa invaliditetom ili dugotrajnim zdravstvenim problemom.	Uz sva prava koja su utvrđena u ovoj matrici, ugrožena pogodena populacija dobit će dodatnu pomoć u smislu dodatka u iznosu tromjesečnog primanja na nivou prosječne plate u FBH, uključujući pravnu pomoć tokom fizičkog premještanja. Ove pogodene osobe imaju prednost pri zapošljavanju na Projektu ukoliko je to moguće.
NEODREĐENI UTJECAJ			
Neodređeni utjecaj	Trajni ili privremeni gubitak	Vlasnik ili formalni korisnik	Svaki neodređeni utjecaj bit će ublažen u skladu sa principima i ciljevima Okvirne politike preseljenja.
FIZIČKO PRESELJENJE			
Objekti ²⁴ (stambeni, poslovni, industrijski ili institucionalni, pomoćni itd.)	Potpuni gubitak objekta ili djelimični gubitak pri čemu preostali dio objekta nije u upotrebljivom stanju.	a) Vlasnik sa formalnim pravom	Zamjenska imovina slične veličine i karakteristika ili Novčana naknada za objekat po punom zamjenskom trošku ²⁵ + Naknada za troškove preseljenja (naknada za selidbu) i naknada za druge troškove tokom preseljenja i jednokratna novčana naknada u iznosu od tri prosječne mjesecne zarade (naknada za tranziciju). 1) Ukoliko je legalizacija moguća Ista prava kao i kod legalnog vlasnika
		b) Neformalni vlasnik (objekat izgrađen bez građevinske dozvole na vlastitoj parceli)	Ukoliko legalizacija nije moguća Novčana naknada za objekt prema zamjenskoj vrijednosti objekta ²⁶ + Naknada za troškove preseljenja (naknada za selidbu) i naknada za druge troškove tokom preseljenja i jednokratna novčana naknada u iznosu od tri prosječne mjesecne zarade

²⁴ Transitional allowance isn't applicable for auxiliary objects, and is only applicable for physical displacement of residential structures.

²⁵ Zamjenski troškovi podrazumijevaju tržišnu vrijednost imovine plus pravni troškovi stjecanja druge imovine, kao što su porezi i pristojbe koje se odnose na kupovinu druge imovine, uknjiženje u zemljišne knjige i sl. (pogledati spisak definicija). U slučaju kada se radi o napuštenim objektima, za koje se ne može utvrditi tržišna vrijednost, naknada će se računati po građevinskoj vrijednosti (vrijednost materijala i vremena potrebnog za izgradnju), bez uključivanja amortizacije materijala. Također vlasniku pripada pravo na pravne troškove sticanja druge imovine koji će se odrediti prilikom zaključenja sporazuma o naknadi

²⁶ Troškovi građevinskog materijala po tržišnoj vrijednosti i rad potreban da se izgradi negdje drugo prema procijeni ovlaštenog sudskega procjenitelja.

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Vrsta gubitka	Primjena	Nosilac prava	Politika davanja naknade
			(naknada za tranziciju).
		c) Neformalni vlasnik (objekat izgrađen bez građevinske dozvole na tuđoj ili državnoj parceli)	Novčana naknada za objekt po zamjenskoj vrijednosti objekta ²⁷ + Naknada za troškove preseljenja (naknada za selidbu) i naknada za druge troškove tokom preseljenja i jednokratna novčana naknada u iznosu od tri prosječne mjesecne zarade (naknada za tranziciju).

²⁷ Troškovi građevinskog materijala po tržišnoj vrijednosti i rad potreban da se izgradi negdje drugo prema procjeni ovlaštenog sudskog procjenitelja a ista se sastoji od vrijednost materijala i vremena potrebnog za izgradnju, bez uključivanja amortizacije materijala. Također vlasniku pripada pravo na pravne troškove sticanja druge imovine koji će se odrediti prilikom zaključenja sporazuma o naknadi

5.1. Pomoć ugroženim osobama

Posebna pažnja i podrška bit će usmjerena na potrebe ugroženih grupa²⁸ na osnovu lične situacije takvih osoba te će se poduzeti odgovarajuće mjere za pružanje podrške takvim osobama. Ovu pomoć će pružati JP Ceste FBiH, po potrebi u saradnji sa općinskim službama za socijalnu skrb.

Kategorije ugroženih osoba u okviru Projekta, između ostalog, mogu biti:

- siromašne, odnosno nezaposlene osobe
- osobe sa invaliditetom ili hroničnim oboljenjem
- izbjeglice i interna raseljene osobe
- starije osobe i penzioneri
- domaćinstva čija su glava žene
- etničke manjine

Sa svakom ugroženom osobom pojedinačno bit će održani sastanci kako bi im se objasnili kriteriji za traženje pomoći i priznata prava, te utvrstile njihove potrebe u vezi sa otkupom zemljišta kao i načinom na koji se mogu zadovoljiti utvrđene potrebe. Sa ugroženim osobama će se obaviti konsultacije u pogledu pomoći koja im je potrebna i bit će im pružena pomoć u skladu sa njihovim potrebama.

Takva pomoć će uključivati, u skladu sa potrebama utvrđenim za svaku pojedinačnu osobu/domaćinstvo, na primjer pomoć tokom postupka isplate, kako bi se osiguralo da dobro razumiju dokumente potrebne za isplatu naknade kao i postupak isplate (posebno kada su u pitanju starije osobe).

Prilikom izrade cenzusa i socio-ekonomiske ankete nisu utvrđena lica koja spadaju u ranjive skupine.

6. Metodologija procjene imovine

Procjenu zemljišta provest će nezavisni sudski vještaci za procjenu imovine (vještak za poljoprivredu, vještak za građevinu, itd.) koje će sa liste sudskih vještaka odabrati JP Ceste FBiH ili Općina Stolac.

Poljoprivredno i šumsko zemljište

Kako je propisano Zakonom o eksproprijaciji FBiH, naknada za zemljište određuje se kad god je to moguće u vidu druge odgovarajuće nekretnine čime se ranijem vlasniku omogućavaju približno isti uslovi korištenja.²⁹ *Isti uslovi korištenja su zadovoljeni ukoliko su ispunjeni sljedeći kriteriji:*

- prihvatljivo za pogodenog vlasnika /poljoprivrednog proizvođača,
- približno iste veličine,
- sličan ili bolji poljoprivredni potencijal, tj. plodnost, nagib, oblik parcele, izloženosti suncu, i
- nalazi se na razumnoj udaljenosti.

U slučaju kad se pogodenom vlasniku ne može ponuditi odgovarajuća nekretnina zato što se na prihvatljivoj udaljenosti ne može naći odgovarajuće poljoprivredno zemljište ili zemljište koje je na raspolaganju nije prihvatljivo vlasniku, organ koji provodi eksproprijaciju osigurat će pisani dokaz o neuspješnim nastojanjima da pronađe slično zemljište i isplatiti naknadu za takvo zemljište po punoj zamjenskoj vrijednosti.

²⁸ Ugrožene osobe su osobe koje na osnovu rodne ili etničke pripadnosti, starosne dobi, fizičke ili mentalne nesposobnosti ili socijalnog statusa, mogu biti teže pogodene preseljenjem nego drugi i koje mogu imati ograničenu sposobnost da traže ili iskoriste pomoć za preseljenje i ostale vrste pomoći za razvoj (vidi definiciju u ovom Akcionom planu)

²⁹ Prema članu 45. Zakona o eksproprijaciji naknada za ekspropriiranu nekretninu određuje se, u pravilu, davanjem druge odgovarajuće nekretnine koja odgovara visini tržišne vrijednosti nekretnine koja se ekspropriira u istoj općini ili gradu, kojom se vlasniku nekretnine koja se ekspropriira omogućavaju približno isti uslovi korištenja kakve je imao koristeći tu nekretninu.

Za poljoprivredno zemljište, zamjenska vrijednost predstavlja tržišnu vrijednost zemljišta jednakog produktivnog potencijala ili korištenja koje se nalazi u blizini pogodjenog zemljišta, u periodu prije projekta ili prije raseljavanja, pri čemu se bira veća vrijednost, uz troškove pripreme zemljišta kako bi se dovelo na nivo sličan nivou pogodjenog zemljišta, uključujući i troškove uknjižbe i naknade za prenos.

Zakonom o eksproprijaciji nije izričito uređena situacija kada se u zamjenu može ponuditi samo parcela manje površine ili slabijeg poljoprivrednog potencijala, te da li bi bilo prihvatljivo isplatiti razliku u novcu uz naknadu u natuри kako bi se namirila ta razlika u veličini ili potencijalu. U situacijama kada se ne može pronaći i ponuditi parcela jednakih veličina ili potencijala, dok se mogu ponuditi manje parcele slabijeg potencijala, vlasniku će biti ponuđena mogućnost da dobije jedan dio naknade u natuри (zamjenska nekretnina – parcela) i dio u novcu. U tom slučaju treba izvršiti procjenu obje parcele, pogodene i zamjenske, kako bi se mogla izračunati razlika. U svakom slučaju, primjenjuju se zahtjevi postavljeni u Matrici prava (Tabela 3 ovog skraćenog APP-a).

U situacijama djelimične eksproprijacije poljoprivrednog zemljišta u kojima bi vlasnik zemljišta ocijenio da preostali dio parcele nije odgovarajući za daljnju upotrebu u poljoprivredne svrhe ili u svakom slučaju kada bi zemljišna parcela ostala bez pristupnog puta, vlasnik može podnijeti zahtjev za eksproprijaciju cijele parcele u skladu sa odredbama člana 11. Zakona o eksproprijaciji. Takve situacije organi koji provode eksproprijaciju trebaju procjenjivati zasebno u svakom pojedinačnom slučaju, koristeći sljedeće kriterije za ocjenu podobnosti zemljišta za nastavak poljoprivredne djelatnosti:

- veličina preostalog dijela parcele,
- poljoprivredni potencijal preostalog dijela parcele u poređenju sa dijelom koji je ekspropriiran i
- mogućnost upotrebe mehanizovane poljoprivredne opreme na preostalom dijelu (mogućnost pristupa).

Kulture i stabla

Za višegodišnje kulture i stabla bit će osigurana naknada po zamjenskoj vrijednosti. Određivanje pune zamjenske vrijednosti zahtijeva uzimanje u obzirne samo jednogodišnjeg prinosa plodova, nego i trošak ponovne uspostave nasada (sadnice, priprema tla, đubrivo, itd), kao i prihod izgubljen u toku perioda potrebnog da se ponovno postigne prinos.

U mjeri u kojoj je to moguće, otkup zemljišta i stupanje u posjed bit će raspoređeni tako da sve preostale jednogodišnje kulture, nezavisno od stadija razvoja, mogu biti ubrane prije početka građevinskih radova. Za jednogodišnje kulture ubrane prije ulaska u posjed neće biti isplaćena naknada.

Za jednogodišnje kulture koje se ne mogu ubrati prije ulaska u posjed ili kulture koje su oštećene građevinskim radovima bit će pružena naknada prema punoj tržišnoj. Za jednogodišnje kulture koje se ne mogu ubrati prije stupanja u posjed zemljišta ili koje su oštećene građevinskim radovima bit će isplaćena naknada po punoj tržišnoj zamjenskoj vrijednosti, u skladu sa odredbama Matrice prava (Tabela 6 ovog skraćenog akcionog plana preseljenja).

Za utvrđivanje pune zamjenske vrijednosti treba uzeti u obzir ne samo prinos usjeva tokom jedne godine, nego i troškove ponovnog uspostavljanja zasada (sadnice, priprema tla, đubrivo, itd), kao i prihod izgubljen u toku perioda potrebnog da se ponovno postigne prinos.

Iznos naknada treba računati u skladu sa principom pune zamjenske vrijednosti, pri čemu se stopa naknade C za stablo određuje primjenom sljedeće formule:

$$C = V \times D + C_P + C_L$$

V – prosječna tržišna vrijednost uzgoja jednog stabla za jednu godinu

D – prosječno vrijeme potrebno za ponovni uzgoj stabla do produktivnog nivoa odraslog stabla, u godinama

C_P – trošak sadnje (sadnica, priprema tla, početno đubrenje)

C_L – troškovi rada potrebeni za održavanje kulture tokom perioda koji je potreban za ponovni uzgoj na prethodni produktivni nivo

Obračunati jedinični iznos C se zatim primjenjuje na cijelu parcelu pod pretpostavkom prosječne gustoće ili na osnovu preciznog brojanja svih stabala.

Iznos naknade bit će ostvaren za sljedeće faze razvoja biljke (stabla):

- sadnica,
- mlada biljka, nije produktivna,
- mlada biljka, produktivna i
- zrela biljka.

Za razliku od višegodišnjih zasada voćki, na kojima se plodovi mogu ubirati tokom dužeg perioda, većina komercijalnih vrsta stabala daju prinos samo jednom. Zamjenska vrijednost bi stoga trebala biti u skladu sa odredbama Matrice prava. Ukoliko se pogodena komercijalna šuma ne može posjeći prije stupanja u posjed zemljišta, princip naknade će biti sličan onome koji smo opisali za jednogodišnje kulture, uzimajući u obzir tržišnu vrijednost izgubljene drvene građe.

Građevinsko zemljište

Preferirana opcija za građevinsko zemljište koje treba biti predmet eksproprijacije će biti zamjena za alternativno zemljište u skladu s odredbama Zakona o eksproprijaciji. Kompenzacijski paket će uključivati naknadu za stambene kuće na određenom zemljištu.

Ako je stambeno zemljište zahvaćeno, ali sama kuća nije, naknada će obično biti u vidu novčane naknade. Novčana naknada će se pružiti po zamjenskom trošku, tj. tržišnoj vrijednosti zemljišta jednakoj veličine i upotrebe, sa sličnim ili boljim resursima i uslugama javne infrastrukture i koje se nalazi u blizini pogodjenog zemljišta, prije premještanja, sa troškovima uknjižbe i naknade za prenos.

Kuće ili drugi objekti, uključujući i ruševne nekorištene objekte

Prilikom procjene zamjenske imovine, trebaju se u najvećoj mogućoj mjeri primijeniti sljedeći kriteriji:

- parcella na kojoj su kuće ili drugi objekti treba biti približno iste veličine,
- kuća bi trebala biti slične veličine i standarda, uključujući pristup komunalijama i
- kuća bi trebala biti smještena na razumno udaljenost i biti sa sličnim potencijalom sa stanovišta životne egzistencije (pristup zapošljavanju ili poljoprivredi).

Ako su pogodjenim osobama predloženi zamjenski objekti manjih dimenzija ili manje povoljnih karakteristika, potrebno je pogodjenom vlasniku platiti razliku u vrijednosti prateći pristup sličan onome koji je opisan gore o naknadi za poljoprivredno zemljište.

Ako se pogodjeni vlasnik odluči za novčanu kompenzaciju, a ne zamjensku imovinu ili ako se prikladna zamjenska imovina ne može utvrditi na tom području, stambeni objekti će se nadoknaditi u gotovini po punom zamjenskom trošku. Za kuće i druge objekte, je tržišna vrijednost materijala za izgradnju zamjenskog objekta u sličnom ili boljem području i približnog ili boljeg kvaliteta od pogodjenog objekta, ili za popravku djelimično pogodjenog objekta, sa troškovima prevoza građevinskog materijala do gradilišta, i troškovima radne snage i naknada za izvođača, te troškovima uknjižbe i prenosa. Pri utvrđivanju zamjenske vrijednosti, ne uzimaju se u obzir amortizacija nekretnina i vrijednost odnesenog materijala, niti se od vrijednosti pogodene imovine ne oduzima vrijednost eventualne koristi koja će proizići iz projekta. Također uključuje troškove nивeliranja ili drugih priprema za novu građevinu ili upotrebu. Troškovi se obračunavaju u vrijeme kad se vrši zamjena imovine, a ako nije tako, u obračunu troškova se uzima u obzir inflacija.

7. Konsultacije i učešće

Tim za implementaciju Programa Modernizacije (eng. Project Implementation Team -PIT) zajedno sa predstavnicima općinskog organa nadležnog za eksproprijaciju, odgovoran je za komunikaciju sa pogođenim zajednicama, osobama pogođenim Projektom i predstavnicima Mjesnih zajednica. PIT će pomagati Općini Stolac u tumačenju zahtjeva postavljenih u OPP-u i skraćenom APP-u.

PIT će, zajedno sa Općinom Stolac, provoditi javne konsultacije i pružati informacije koje će sadržati glavna pitanja bitna za Projekat. Odmah nakon zvaničnog početka Projekta, sve zainteresirane strane će biti blagovremeno obaviještene o opsegu Projekta i kontaktima za dodatne upite, raspoloživim mehanizmima za pritužbe i objavljivanju javno dostupnih dokumenata Projekta putem:

- oglašavanja u lokalnim dnevnim medijima,
- web stranice JP Ceste FBiH (<http://www.jpcfbih.ba>),
- web stranica Općine Tuzla(<https://grad.tuzla.ba/>)

Skraćeni Akcioni plan preseljenja će biti objavljen na lokalnim jezicima i engleskom jeziku na navedenim web stranicama, i dostupan u štampanom obliku u prostorijama Općine Stolac, te prostorijama JP Ceste FBiH, na sljedećoj adresi:

SJEDIŠTE JAVNOG PREDUZEĆA "CESTE FBiH"
Adresa: Terezija 54, 71000 Sarajevo

URED U MOSTARU JAVNOG PREDUZEĆA "CESTE FBiH"
Adresa: Ulica Ante Starčevića bb, Mostar

Pored toga, nakon zvaničnog početka postupka otkupa zemljišta, a u skladu sa Programom provedbe skraćenog Akcionog plana preseljenja iz poglavlja 10. ovog skraćenog APP-a, predstavnici Općine, JP Ceste FBiH i ovlašteni sudski vještaci za procjenu imovine običi će pogođene vlasnike/korisnike imovine kojima će objasniti utjecaje Projekta na njihovu imovinu i sa kojima će provesti konsultacije o utjecajima, naročito u pogledu preciznog putnog pravca u odnosu na svaku zemljišnu parcelu. Pristup informacijama za ugrožene grupe omogućit će PIT, na odgovarajući način za svaku osobu/domaćinstvo u skladu sa konkretnim potrebama odnosno situacijom, u saradnji sa općinskom službom za socijalna pitanja.

Objavljivanje informacija i konsultacija tokom pripreme nacrta finalnog skraćenog APP-a:

S obzirom na nepredvidivost epidemiološke situacije uzrokovane COVID 19 pandemijom, javne konsultacije za nacrt ovog skraćenog APP-a bit će održana u suradnji sa općinom Stolac, tako što će se objaviti poziv za Javnu raspravu koja će se održati u prostorijama Općine Stolac. U slučaju pogoršanja epidemiološke situacije uzrokovane COVID 19 pandemijom, na javne raspravu će se posebno pozivati pogodeno stanovništvo podjeljeno prema mjesnim zajednicama kojima pripadaju. Poziv za učešće na javnoj raspravi će biti oglašen kroz sljedeće kanale:

- Putem službene internet stranice JP Ceste FBiH
- Putem službene internet stranice Općine Stolac
- Predstavnicima mjesnih zajednica, putem Općine Stolac

dok će dokument biti objavljen na:

- Službenoj internet stranici JP Ceste FBiH
- Službenoj internet stranice Općine Stolac
- Oglasnoj ploči Općine Stolac

U svim pozivima,bit će dat link na nacrt skraćenog APP-a i naznačeno da svi zainteresirani subjekti mogu svoje sugestije i komentare dostaviti najmanje 15 dana od objavljivanja dokumenta putem e-mail adrese: pimt@jpcfbih.ba ili telefona na broj 033 563 519. Kao i direktno na javnoj raspravi.

Zapisnik s javnih konsultacija činit će Aneks 5 ovog skraćenog APP-a.

Planirani javni konsultativni sastanci

PIT će, zajedno sa Općinom Stolac, a u zavisnosti od epidemiološke situacije zakazivati i održavati redovne sastanka sa predstavnicima različitih interesnih grupa, na sljedeći način:

- Javna rasprava o nacrtu skraćenog APP-a za sva zainteresirana lica, naročito za pogodeno stanovništvo
- Konsultativni sastanci na nivou lokalne zajednice imaju za cilj uključivanje pojedinaca, domaćinstava i privrednih subjekata koji su pogodeni građevinskim aktivnostima u procesu konsultacija, i bit će organizirani po potrebi, odnosno ako lokalno stanovništvo bude isto zahtjevalo u lokalnim zajednicama.

Individualni konsultativni sastanci imaju za cilj uključivanje pojedinih zainteresiranih strana u pogledu konkretnih pitanja, i bit će organizirani po potrebi. Ovu vrstu sastanaka može pokrenuti PIT ili bilo koja identifikovane grupa zainteresovanih strana. Sve zainteresirane strane bit će obaviještene o tačnom datumu, vremenu i mjestu održavanja konsultativnih sastanaka najmanje 7 radnih dana unaprijed, objavljanjem putem web stranica JP Ceste FBiH i Općina, kao i u lokalnim novinama, putem radio i TV stanica.

Objavljanje informacija i finalnog skraćenog APP-a

Nakon što je dobijena saglasnost na finalni nacrt dokumenta 22.02.2022 godine, isti je odmah objavljen na službenim internet stranicama kako je navedeno u prethodnom poglavlju i upućen je poziv za učešće na javnoj raspravi koja je održana u prostorijama Općine Stolac dana 04.03.2022 godine, s tim da je u samom pozivu na javnu raspravu ostavljen rok od 15 dana za dostavu komentara i sugestija na navedeni nacrt dokumenta. Istekom navedenih 15 dana, odnosno nakon 09.03.2022 godine pristupilo se izradi finalnog skraćenog APP-a.

Imajući u vidu da svi vlasnici pogodjenih parcela nisu mogli biti anketirani prilikom obilaska terena i izrade cenzusa, treći vlasnik je pronađen i anketiran naknadno dana 21.03.2022 godine, te nakon provedene ankete i ažuriranja baze socio-ekonomskog popisa, skraćeni APP je spreman za objavu kao finalna verzija dokumenta.

Formalni zahtjev pristupa informacijama

Kao javno preduzeće, JP Ceste FBiH je također obavezno, u skladu sa *Zakonom o slobodi pristupa informacijama u FBiH³⁰* ("ZOSPI"), obezbijediti pravo pristupa informacijama interesnim grupama, uključujući na zahtjev svako fizičko ili pravno lice. Procedura za pristup informacijama je detaljno objašnjena u ZOSPI-u.

Obrazac za upućivanje formalnog zahtjeva za pristup informacijama je dat u Aneksu 2 ovog skraćenog APP-a.

³⁰ Službene novine FBiH, br. 32/01

8. Mehanizam za pritužbe

JP Ceste FBiH uspostavilo je Centralnu komisiju za pritužbe (CKP) čiji je zadatak da prima i upravlja pritužbama kroz Centralnu evidenciju pritužbi, te osigura da osobe pogođene Projektom budu u potpunosti informirane o mehanizmima za pritužbe tako što će objaviti podatke o postojanju Komisija, dostupnosti Centralne evidencije pritužbi, njenoj namjeni, podatke o osobama za kontakt i proceduri za upućivanje pritužbi u pogođenim područjima. CKP služi podjednako i kao centar za informacije o Projektu i kao mehanizam za pritužbe, dostupan za sve pogođene implementacijom svih pod-projekata. Komisija je odgovorna za prijem pritužbi/komentara i odgovor na iste, za pritužbe i komentare koje dostave sljedeće dvije grupe:

- Osobe direktno pogođene Projektom, uključujući one pogođene utjecajima u vezi sa otkupom zemljišta,
- Stanovnici koji žive u području izvedbe Projekta koji imaju interesa u Projektu, odnosno koji su pogođeni Projektom.

Informacije o CKP i obrascu za pritužbe (priložen kao Aneks 4 ovog skraćenog APP-a) su dostupne na:

- web stranici JP Cesta FBiH (www.jpcfbih.ba) i u prostorijama JP Cesta FBiH u štampanom obliku,
- web stranici aplikacije za registar pritužbi (<http://frs.jpcfbih.ba/frs/main>)
- oglasnim tablama i prostorijama Općine Stolac u štampanom obliku.

Pored toga, JP Cesta FBiH su distribuirale Općini Stolac brošuru a koja sadrži informacije o ulozi Komisije za pritužbe i kontakt podatke za dostavljanje pritužbi/komentara.

Svi komentari ili pitanja od interesa mogu se dostaviti CKP-u usmeno (lično ili putem telefona) ili u pisanoj formi popunjavanjem obrasca za pritužbu (poštom, faksom ili ličnom dostavom na adresu, odnosno brojeve koji su navedeni u daljem tekstu ili putem elektronske pošte na adresu zalbena@jpcfbih.ba), bez troškova za podnositelja pritužbe. Pritužbe se mogu dostaviti i anonimno. Obrazac za pritužbe može se dostaviti direktno i relevantnim općinama, koje su nadležne za proces eksproprijacije ili Izvođaču, koji će pritužbe/komentare bez odgađanja dostavljati CKP-u kako bi CKP obradio pritužbe/komentare (evidenciranje, slanje potvrde o prijemu i odgovaranje na pritužbe u rokovima definisanim ispod).

Nadalje, pritužba se može podnijeti u pisanim oblicima s Izvođačem, na gradilištu, kao i u uredima Izvođača. Izvođač je obavezan da podnese Obrazac za pritužbe, objasni mehanizam žalbe zainteresovanom(im) građaninu(ima) i popunjenoj verziji obrazca za pritužbu prosljedi Centralnoj komisiji za pritužbe u JP Cesta FBiH. Informativni letak o mehanizmu pritužbi bit će dostupan na gradilištu u svaku dobu, bez obzira da li je gradilište zatvoreno ili otvoreno. Informativni letak će se plastificirati i objesiti na gradilišnoj tabli kako bi bio dostupan korisnicima puteva u svaku dobu.

Sve pritužbe bit će evidentirane i bit će im dodijeljen broj. U roku od 3 dana Komija je obavezna dostaviti potvrdu o primjenu pritužbe. Centralna evidencija pritužbi bit će vođena zasebno od evidencije o pritužbama koje su podnesene u pogledu postupka preseljenja i za registrirane pripadnike zajednice koji su pod utjecajem neke aktivnosti vezane za građevinske radove u svim sekvencama. Evidencija će sadržati sve neophodne elemente za razvrstavanje pritužbi po rodnoj pripadnosti osoba koje ih ulože kao i po vrsti pritužbe. Svaka pritužba će biti evidentirana u registar sa sljedećim informacijama:

- opis pritužbe,
- datum potvrde o prijemu koja se šalje podnositelju pritužbe,
- opis radnji koje su preduzete (istraga, korektivne mjere) i
- datum rješavanja i završetka predmeta / dostavljanja povratnih informacija podnositelju pritužbe.

Ukoliko je pritužba neodređena ili nije dovoljno jasna, CKP je u obavezi dati savjet kako da se preformulira podnesak, kako bi pritužba bila jasna, s ciljem da se CKP-u omogući kompetentno odlučivanje, a u najboljem interesu osoba pogođenih Projektom. CKP će preuzeti sve opravdane napore da riješi predmet pritužbe po

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

njenom prijemu. Ukoliko CKP ne može riješiti probleme koji su predmet pritužbe neposrednim korektivnim mjerama, bit će utvrđena dugoročna korektivna mjera. Podnositelj će biti obaviješten o predloženim korektivnim mjerama i korektivnim radnjama koje se preduzimaju u nastavku u roku od 14 radnih dana po izdavanju potvrde o prijemu pritužbi.

Ukoliko se određeno pitanje pokrenuto u okviru mehanizma za pritužbe ne može riješiti i ukoliko nije potrebno preduzimanje radnji, podnositelju će biti dostavljeno detaljno objašnjenje/obrazloženje o tome zašto pitanje nije rješavano. Odgovor će također sadržati pojašnjenje o tome kako osoba / organizacija koja je podnijela pritužbu može nastaviti žalbeni postupak u slučaju da nije zadovoljna ishodom.

Svako ponavljanje okolnosti koje su već dovele do određene pritužbe, uprkos tome što je o njima već odlučeno, neće biti prepreka pogodjenim osobama ili osobama pod utjecajem takvih okolnosti da ponovo podnesu pritužbu.

CKP će na tromjesečnoj osnovi objavljivati izvještaje o broju i vrsti pritužbi/komentara koje je rješavala i rješila, razvrstane po rodnoj pripadnosti podnositelja i vrsti pritužbe /komentara na web stranici JP Cesta FBiH.

U svakom trenutku, podnositelji pritužbe mogu tražiti druga pravna sredstva u skladu sa važeći zakonima u FBiH.

Dijagram toka za obradu pritužbi dat je u Aneksu 3, a obrazac za pritužbe u Aneksu 4 skraćenog APP-a.

Kontakt podaci za upite i pritužbe:

N/p: Centralna komisija za pritužbe

Javno preduzeće "Ceste FBiH"

Adresa: Terezija 54, 71000 Sarajevo

T: +387 33 250 370, F: +387 33 250 400

Također, Pritužba se može podnijeti i kroz web aplikaciju za rješavanje pritužbi kojoj možete pristupiti putem sljedećeg linka: <http://frs.jpcfbih.ba/frs/main/>

9. Institucionalna rješenja i Tim za provedbu

9.1. Odgovornost za provedbu

Tim za implementaciju Programa Modernizacije (eng. Project Implementation Team -PIT) bit će zadužen za provedbu Skraćenog APP-a. PIT će nadgledati cijelokupnu provedbu projekta, sarađivati sa Općinom, izvođačem koji bude angažiran za građevinske radove, i nezavisnim sudskim vještacima za procjenu imovine (vještak za poljoprivredu, vještak za građevinu, itd. po potrebi) koje sa liste ovlaštenih sudskih vještaka odaberu JP Ceste FBiH ili Općina Stolac.

U tabeli koja slijedi dat je pregled obaveza i rješenja za provedbu zahtjeva iz skraćenog APP-a.

Tabela 6: Organizacione obaveze i rješenja

Zadatak	Odgovorni subjekt
Pružanje informacija i dokumenata svim osobama pogođenim projektom zajednicama i organizacija javnih sastanaka	JP Ceste FBiH
Vodenje evidencije o konsultativnim aktivnostima	JP Ceste FBiH
Neposredna komunikacija sa vlasnicima i korisnicima i posjete istima	JP Ceste FBiH i Općina Stolac kao organi nadležni za eksproprijaciju
Procjena imovine za otkup	Nezavisni sudski vještaci za procjenu imovine
Zaključivanje sporazuma prije eksproprijacije	JP Ceste FBiH
Eksproprijacija imovine u slučaju da nisu zaključeni sporazumi	Općina Stolac
Pružanje pomoći ugroženim osobama / domaćinstvima	JP Ceste FBiH u saradnji sa općinskim odjelom nadležnim za socijalnu skrb, raseljene osobe i izbjeglice
Isplata / obezbjeđivanje naknade	JP Ceste FBiH
Praćenje i izvještavanje u pogledu otkupa zemljišta	JP Ceste FBiH
Praćenje i izvještavanje u pogledu privremenog korištenja zemljišta koje se provodi nakon početka građevinskih radova	Izvođač
Upravljanje pritužbama	CKP (prijem, slanje potvrde o prijemu i obrada pritužbi) Općina Stolac /izvođač (prijem pritužbi i proslijedivanje CKP-u na daljnju obradu)

9.2. Institucionalni kapaciteti

Institucionalni kapaciteti JP Ceste FBiH su dovoljni za sprovedbu svih zadataka koji se odnose na provedbu Skraćenog APP-a.

PIT koja će biti zadužena za provedbu Projekta broji 24 člana, uključujući članove koji su zaduženi za implementaciju ovog Skraćenog APP-a.

10. Raspored implementacije skraćenog APP-a

Tabela 7: Okvirni raspored implementacije skraćenog APP-a

Brº	Aktivnost	Odgovornost										
			Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mart	April	Maj
1.	Objava nacrta skraćenog APP-a	JP Ceste FBiH										
2.	Objava finalnog skraćenog APP-a	JP Ceste FBiH										
3.	Priprema i podnošenje zahtjeva za eksproprijaciju (uključujući i Elaborat eksproprijacije)	JP Ceste FBiH										
4.	Izlazak na teren (posjeta svim pogodjenim parcelama i imovinama)	JP Ceste FBiH / Općina Stolac / Sudski vještaci za procjenu imovine										
5.	Procjena imovine	Sudski vještaci za procjenu imovine										
6.	Javna rasprava	JP Ceste FBiH										
7.	Individualna saslušanja sa pogodjenim vlasnicima/korisnicima	Općina Stolac										
8.	Izdavanje odluka o eksproprijaciji	Općina Stolac										
9.	Pregovori oko iznosa naknade i isplata naknade	JP Ceste FBiH/ Općina Stolac										
10.	Prenos vlasništva (upis prava vlasništva i drugih stvarnih prava u vezi stečene imovine)	JP Ceste FBiH / Zemljишne knjige										

11. Monitoring, ocjenjivanje i izvještavanje

Monitoring otkupa zemljišta i procesa preseljenja provodit će PIT s ciljem:

- provjere da sve aktivnosti napreduju prema planu i da se poštuju zacrtani rokovi;
- procjene da su mjere naknade / obnove dovoljne;
- identificiranja svakog problema (uključujući praćenje upravljanja pritužbama u smislu evidentiranja i odgovaranja na pritužbe u okviru utvrđenih rokova);
- utvrđivanja načina za ublažavanje svakog identificiranog problema

PIT će voditi bazu podataka o otkupu zemljišta u pogledu vlasnika/ korisnika nekretnina koje su pogodžene. Ovi podaci/informacije će se povremeno ažurirati kako bi se pratio napredak tih vlasnika/korisnika.

Pokazatelji koji će se koristiti za monitoring uključivat će naročito sljedeće stavke:

- Ukupna potrošnja na eksproprijaciju i isplatu naknada,
- Broj osoba pogodjenih Projektom po kategorijama,
- Broj javnih sastanaka i konsultacija sa pogodjenim osobama,
- Broj i postotak pojedinačnih sporazuma o naknadi koji su potpisani prije početka građevinskih radova,
- Broj osoba koje su zatražile specijalnu pomoć i vrsta pomoći koja je blagovremeno pružena ugroženim pojedincima,
- Broj osoba koje su dobili naknadu u novcu tokom perioda monitoringa razvrstanih po vrsti naknade i klasi iznosa,
- Broj i vrsta pritužbi koje je primila Centralna komisija za pritužbe koje se odnose na otkup zemljišta (broj podnesenih pritužbi, broj i postotak pritužbi riješenih u postavljenom roku, broj i postotak osoba koje su zadovoljne ishodom, tj. odgovorom koje su dobole na svoju pritužbu/komentar, razvrstanih po rodnoj pripadnosti podnositelja), te broj sudskeih postupaka pokrenutih u vezi sa otkupom zemljišta.

PIT će pripremiti i Svjetskoj banci dostaviti godišnji Izvještaj o napretku Projekta uključujući napredak postignut u provedbi Akcionalih planova preseljenja i skraćenih Akcionalih planova preseljenja

12. Troškovi i budžet

Troškove postupka otkupa zemljišta finansirat će isključivo JP Ceste FBiH kao korisnik eksproprijacije. Sredstva potrebna za otkup zemljišta rezervirana su i izdvojena u Poslovnom planu JP Ceste Federacije za 2021., koji usvaja Vlada FBiH.

Ukupni troškovi otkupa zemljišta za dionicu Ulaz u Stolac procijenjeni su na 80.000,00 eura³¹ i isti su obezbjeđeni Planom poslovanja JP Ceste FBiH za 2021. godinu. Troškovi su proračunati u skladu sa dostupnim preliminarnim elaboratima eksproprijacije, stoga, detaljan pregled naknada po kategorijama zemljišta nije dostupan u ovoj fazi pripreme Projekta.

³¹ Budžet je promjenjiv i adaptira se prema stvarnom stanju na terenu

Aneks 1 – Sažetak baze podataka Popisa³²

Napomena: Potpuna baza podataka Popisa nalazi se u posebnom Excel dokumentu

Br.	Lokacija	Katastarska općina	Br. parcele.	Javno / privatno	Ukupna površina parcele (m ²)	Ukupna pogodena površina parcele(m ²)	% parcele koja se ekspropriše	Objekt (komercijalni ili stambeni)	Produktivna imovina	Ostala imovina na pogodenom zemljištu (prirodni objekti)	Ostala imovina na pogodenom zemljištu (pomočni objekti)	Ekonomsko/fizičko preseljenje
1	Stolac	K.O. Njivice	1064 /4	Privatno	480	25	5,21%	n/a	n/a	škarpa, travă	dio dvorišta	NE
2	Stolac	K.O. Njivice	1245 /1	Privatno	2196	1	0,05%	n/a	n/a	trava	n/a	NE
3	Stolac	K.O. Njivice	1245 /3	Privatno	1344	85	6,32%	n/a	n/a	trava	n/a	NE
4	Stolac	K.O. Njivice	1245 /4	Privatno	500	29	5,80%	n/a	mladice oraha 4x	trava	ograda od žice	NE
5	Stolac	K.O. Donji Poplat	578 /2	Privatno	2033	27	1,33%	n/a	n/a	trava, drveće	n/a	NE
6	Stolac	K.O. Donji Poplat	576 /4	Privatno	180	52	28,89%	n/a	n/a	PUT	n/a	NE
7	Stolac	K.O. Donji Poplat	578 /7	Privatno	280	19	6,79%	n/a	n/a	PUT	n/a	NE
8	Stolac	K.O. Donji Poplat	578 /1	Privatno	1130	5	0,44%	n/a	n/a	trava, šikara	n/a	NE
9	Stolac	K.O. Donji Poplat	573	Privatno	6000	89	1,48%	n/a	n/a	trava	n/a	NE
10	Stolac	K.O. Donji Poplat	574	Privatno	2170	45	2,07%	n/a	n/a	trava	n/a	NE
11	Stolac	K.O. Donji Poplat	576 /1	Privatno	1260	50	3,97%	n/a	n/a	trava	n/a	NE
12	Stolac	K.O. Donji Poplat	577 /2	Privatno	1260	74	5,87%	n/a	n/a	trava	n/a	NE
13	Stolac	K.O. Donji Poplat	578 /3	Privatno	400	53	13,25%	n/a	n/a	trava	n/a	NE

³² Elaboratom eksproprijacije predviđen je otkup većeg broja parcela koje se eksproprišu preko 20%, no međutim izradom cenzusa i obilaskom terena utvrđeno je da predmetne parcele predstavljaju zapušteno zemljište, odnosno zemljište koje se ne koristi pa je na osnovu istog utvrđen veći uticaj na samo tri parcele. U Općini Stolac je na snazi stari (austrougarski premjer) te dok se ne izvrši detaljno snimanje u postupku eksproprijacije neće biti moguće utvrditi tačnu površinu parcela.

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Br.	Lokacija	Katastarsk a općina	Br. parcele.	Javno / privatno	Ukupna površina parcele (m ²)	Ukupna pogodena površina parcele(m ²)	% parcele koja se ekspropriše	Objekt (komercijal ni ili stambeni)	Produktivna imovina	Ostala imovina na pogodenom zemljištu (prirodni objekti)	Ostala imovina na pogodenom zemljištu (pomočni objekti)	Ekonomsko/ fizičko preseljenje
14	Stolac	K.O. Donji Poplat	578 /4	Privatno	860	53	6,16%	n/a	n/a	trava	n/a	NE
15	Stolac	K.O. Vidovo Polje	575 /1	Privatno	650	80	12,31%	n/a	n/a	trava	n/a	NE
16	Stolac	K.O. Vidovo Polje	575 /2	Privatno	290	90	31,03%	n/a	n/a	trava	n/a	NE
17	Stolac	K.O. Vidovo Polje	575 /4	Privatno	180	80	44,44%	n/a	n/a	trava	n/a	NE
18	Stolac	K.O. Vidovo Polje	575 /5	Privatno	490	90	18,37%	n/a	n/a	trava	n/a	NE
19	Stolac	K.O. Vidovo Polje	577 /1	Privatno	810	83	10,25%	n/a	n/a	trava, drveće	ograda od žice	NE
20	Stolac	K.O. Vidovo Polje	574	Privatno	2170	445	20,51%	n/a	n/a	trava	ograda od žice	NE
21	Stolac	K.O. Vidovo Polje	573	Privatno	6000	289	4,82%	n/a	n/a	trava	n/a	NE

Br.	Lokacija	Katastarsk a općina	Br. parcele.	Javno / privatno	Ukupna površina parcele (m ²)	Ukupna pogodena površina parcele(m ²)	% parcele koja se ekspropriše	Objekt (komercijal ni ili stambeni)	Produktivna imovina	Ostala imovina na pogodenom zemljištu (prirodni objekti)	Ostala imovina na pogodenom zemljištu (pomočni objekti)	Ekonomsko/ fizičko preseljenje
22	Stolac	K.O. Donji Poplat	565 /1	Privatno	1120	4	0,36%	n/a	n/a	trava, šikara	n/a	NE
23	Stolac	K.O. Donji Poplat	590	Privatno	3730	204	5,47%	n/a	n/a	put	n/a	NE
24	Stolac	K.O. Vidovo Polje	750	Privatno	1000	335	33,50%	n/a	n/a	n/a	n/a	NE
25	Stolac	K.O. Vidovo Polje	751	Privatno	2750	578	21,02%	n/a	n/a	n/a	n/a	NE
26	Stolac	K.O. Vidovo Polje	757 /2	Privatno	1720	211	12,27%	N/A	oranica	oranica	n/a	NE
27	Stolac	K.O. Vidovo Polje	752	Privatno	2100	267	12,71%	n/a	n/a	trava, šikara	n/a	NE
28	Stolac	K.O. Donji Poplat	846 /12	Privatno	420	22	5,24%	n/a	n/a	drveće, šikara	n/a	NE
29	Stolac	K.O. Vidovo Polje	744	Privatno	3100	1030	33,23%	N/A	z platenika dimenzija cca 10 x 50	oranica	n/a	NE
30	Stolac	K.O. Vidovo Polje	748	Privatno	3629	506	13,94%					

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Br.	Lokacija	Katastarska općina	Br. parcele.	Javno / privatno	Ukupna površina parcele (m ²)	Ukupna pogodena površina parcele(m ²)	% parcele koja se ekspropriše	Objekt (komercijalni ili stambeni)	Produktivna imovina	Ostala imovina na pogodenom zemljištu (prirodni objekti)	Ostala imovina na pogodenom zemljištu (pomoćni objekti)	Ekonomsko/fizičko preseljenje
31	Stolac	K.O. Vidovo Polje	846 /8	Privatno	190	145	76,32%	n/a	oranica	oranica	n/a	DA
32	Stolac	K.O. Vidovo Polje	846 /9	Privatno	220	281	127,73%	n/a	oranica	oranica	n/a	DA
33	Stolac	K.O. Vidovo Polje	846 /11	Privatno	400	416	104,00%	n/a	oranica	oranica	n/a	NE (ne koristi se u poljoprivredne svrhe)
34	Stolac	K.O. Ošanjići	504 /6	Privatno	2442	22	0,90%	n/a	n/a	n/a	n/a	NE
35	Stolac	K.O. Ošanjići	504 /8	Privatno	4468	858	19,20%	n/a	n/a	n/a	neasfaltirano dvorište, pristupni put	NE
36	Stolac	K.O. Ošanjići	504 /4	Privatno	204	619	303,43%	objekat u ruševnom stanju koji se ne koristi	n/a	n/a	n/a	NE
37	Stolac	K.O. Ošanjići	504 /10	Privatno	3616	26	0,72%	n/a	n/a	crnogorично drveće	ograda (izmješta se)	NE
38	Stolac	K.O. Ošanjići	508 /2	Privatno	1040	474	45,58%	n/a	n/a	šikara	n/a	NE
39	Stolac	K.O. Ošanjići	501 /1	Privatno	25885	326	1,26%	n/a	n/a	n/a	metlina ogradu	NE
40	Stolac	K.O. Ošanjići	985 /6	Privatno	25596	14059	54,93%	n/a	n/a	borova šuma	n/a	NE
41	Stolac	K.O. Ošanjići	985 /9	Privatno	750	99	13,20%	stambeni objekat van pojasa eksproprijacije	n/a	trava	dvorište	NE

Aneks 2 – Socio-ekomska anketa

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

UPITNIK ZA ZEMLJOPOSJEDNIKE

Datum anketiranja:

Ime i prezime anketara:

Općina:

Lokalitet:

Adresa:

Katastarske oznake čestice:

Fotografija imovine (broj):

Pogođena cijela parcela: Da/ Ne

Ako ne, specifikirati površinu nepogođenog dijela : m²

1. OPŠTI PODACI O ANKETIRANOJ OSOBI

1.1. Ime i prezime anketirane osobe:

1.2. Vlasnik ili korisnik zemljišnog posjeda:

1.3. Etnička pripadnost:

1.4. Kontakt telefon:

2. OPŠTI PODACI O POGOĐENOM POSJEDU (ZEMLJIŠTU)

2.1. Lokacija katastarskih parcela, ukupnog broja po lokaciji i katastarskih podataka

Lokacija	Ukupan broj kat. parcella	Broj katastarske parcele	Trenutna upotreba <i>Obilježiti ono što stoji</i>
1.			Obradivo zemljište Šuma Pašnjak Ne koristi se
2.			Obradivo zemljište Šuma Pašnjak Ne koristi se

3. VLASNIŠTVO

3.1. Vlasnik: Da Ne

3.2. Korisnik: Da Ne

3.3. Podaci o vlasništvu

Vlasništvo u cijelosti upisano u grunt		
Proces legalizacije u toku		U kojoj je fazi legalizacija:
Formalni zakup javne imovine		Vlasnik:
Formalni zakup privatne imovine		Vlasnik (kontakt informacije):

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Neformalno korištenje		Vlasnik (kontakt informacije):
U potpunosti neformalno		Na koji način je korisnik stupio u posjed navedenog zemljišta?
Zajedničko vlasništvo Da / Ne		Ako da, navesti ostale vlasnike:

Obilježiti polje koje stoji

4. POLJOPRIVEDNE AKTIVNOSTI

4.1. Primjećeni usjevi za vrijeme anketiranja: _____

4.2. Višegodišnji / godišnje Vrste: _____

4.3. Ako višegodišnje: Godina/e sadnje: _____

4.4. Prosječan prinos, prema navodima poljoprivrednika: _____ (navesti jedinicu mjere)

4.5. Ukupan posjed zemljišta, uključujući ovu parcelu i druge: _____ hektara
Uključuje njive, pašnjake, šumu, neobradivo i nekorišteno zemljište – svo zemljište dostupno poljoprivredniku bez obzira na vlasništvo

4.6. Od čega je obrađivano ove godine: _____ hektara

5. RANJVOST

5.1. Da li prodajete usjeve _____

5.2. Ako da, koliko godišnje ostvarite prihoda od prodaje usjeva : _____

5.3. Da li koristite usjeve za vlastite potrebe (konzumacija) _____

5.4. Da li ste imali planove za pogodjeni dio posjeda? DA ili NE

5.5. Ako DA, šta ste namjeravali raditi? _____

6. KOMPENZACIJA

6.1. Kompenzacija u gotovini? DA/NE

6.2. Da li biste preferirali zamjenu zemljište za zemljište? DA/NE

6.3 . Da li biste kupili drugu nekretninu umjesto ovog zemljišnog posjeda? DA/NE

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
 Skraćeni akcioni plan preseljenja za izgradnju spore trake na magistralnom putu M5, dionica Ripač-Dubovsko

Aneks 3 – Sažetak baze podataka socio-ekonomskog anketiranja³³

Napomena: Potpuna baza podataka socio-ekonomskog anketiranja nalazi se u posebnom Excel dokumentu.

Zemljišna parcele

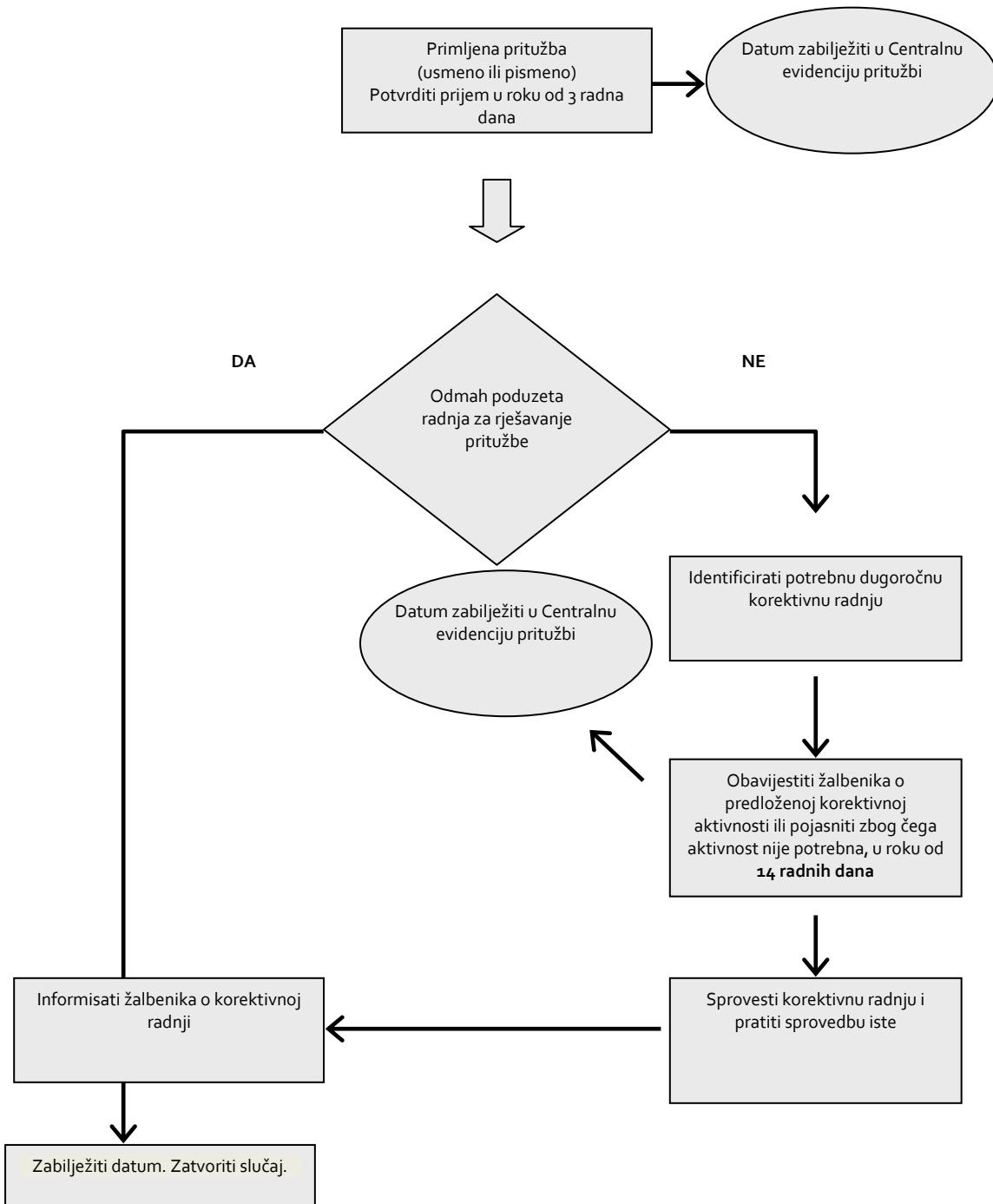
Redni broj.	Lokacija	Broj parcele	% parcele zahvaćen eksproprijacijom	Pomoći objekti	Potpuno registrirano vlasništvo?	Registrirano iznajmljivanje?	Neformalno korištenje?	Podjeljeno vlasništvo?	Upotreba zeljišta (komercijalno ili za vlastitu potrebu)	Usjevi uočeni tokom anketiranja	Višegodišnji ili jednogodišnji usjevi?	Ukoliko višegodišnji godina sadnje	Prosječni prinos	Ukupna površina zemlje u vlasništvu (uključujući pogodenu parcelu), m ²	Od čega kultivisano?	zemlja se koristi u komercijalne svrhe ili za vlastite potrebe?	Ukoliko komercijalno, koliko je prosječni godišnji prihod od prodanih usjeva? (poosjednje tri godine)	planovi za zemlju pogoden eksproprijacijom?	Životinje?	Dodatni gubici	preferencija naknade
1	Stolac, Vidovo Polje	846/11	100%	Ne	Da	Ne	Ne	Ne	Vlastitu	Ne	n/a	n/a	n/a	400	0	Vlastite	n/a	da se obnovi poljoprivreda	ne	ne	Novčana naknada
2	Stolac, Vidovo Polje	846/8	37%	Ne	Ne	Ne	Naslijedstvo	Ne	Vlastitu	Ne	n/a	n/a	n/a	10000 (20000 poljoprivrednog zemljišta)	0	Vlastite	n/a	Prenamjena u građevinsko zemljište i izgradnja stambenog objekta	ne	ne	Novčana naknada
3	Stolac, Vidovo Polje	846/9	100%	Ne	Ne	Ne	Naslijedstvo	Da	Vlastitu	Da	jednogodišnji	n/a	n/a	15000-20000 poljoprivrednog/sumskog zemljišta	0	Vlastite	n/a	tek nakon što se završi podjela između porodice će se praviti planovi	ne	ne	Novčana naknada

³³ S obzirom da projekat nije predvidio eksproprijaciju objekata (osim jednog koji je u ruševnom stanju i ne koristi se), kao i činjenicu da projekat ne utiče na poslovne subjekte, te da se produktivna imovina predviđena za eksproprijaciju sastoji isključivo od poljoprivrednog zemljišta, za potrebe socio-ekonomskog anketiranja korišten je Upitnik za zemljoposjednike (tj. vlasnike/korisnike zemljišnih parcela bez objekata).

Aneks 4 – Obrazac za formalni zahtjev pristupa informacijama

ZAHTJEV ZA PRISTUP INFORMACIJAMA	
Ime i prezime podnosioca zahtjeva _____	
Adresa _____	
Telefon/telefaks/e-mail _____	
Datum _____	
JP CESTE FBIH Adresa: Terezija 54 71000 Sarajevo T: +387 33 250 370 F: +387 33 250 400	
PREDMET: ZAHTJEV ZA PRISTUP INFORMACIJAMA Na osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama u FBiH, tražim da mi omogućite pristup informaciji/ama: _____ _____ _____ _____	
(Tačno navesti koju informaciju tražite i opisati je što je moguće preciznije).	
Zaokružite način na koji želite pristupiti informacijama: a. neposredan uvid, b. umnožavanje informacije, c. slanje informacije na kućnu adresu, d. slanje informacije elektronskim putem – mail-om (ukoliko je moguće).	
Podnositelac zahtjeva _____	
Napomena: prvih deset strana umnožavanja materijala standardnog formata je besplatno, a za sve druge tražene informacije s većim brojem strana podnositelac zahtjeva plaća unaprijed.	

Aneks 5 – Dijagram toka za obradu pritužbi

Aneks 6 – Obrazac za pritužbe

Broj protokola:		
Ime i prezime (<i>po izboru</i>)		
Kontakt informacije Molimo označite kako želite biti kontaktirani (pošta, telefon, e-mail).	☐ Poštom: Dostavite Vašu adresu: <hr/> <hr/> ☐ Telefonom: <hr/> ☐ E-mailom: <hr/>	
Preferirani jezik komunikacije	☐ Bosanski / srpski / hrvatski ☐ Engleski (ako je moguće)	
Opis događaja zbog kojeg se žalite	Šta se dogodilo? Gdje se to dogodilo? Ko je to učinio? Koji je rezultat problema?	
Datum događaja / pritužbe		
	☐ Jednokratan događaj / pritužba (datum: _____) ☐ Dogodilo se više od jedanput (koliko puta? ____) ☐ U tijeku (trenutno postoji problem)	
Šta biste željeli da se dogodi?		

Potpis: _____

Datum: _____

Dostaviti na sljedeću adresu:
JEDINICA ZA IMPLEMENTACIJU PROJEKTA
PROJEKT MODERNIZACIJE CESTOVNOG SEKTORA FBIH

Rukovoditelj Jedinice za implementaciju projekta
JAVNO PREDUZEĆE "CESTE FBIH"

Adresa: Terezija 54

71000 Sarajevo

T: +387 33 250 370

F: +387 33 250 400

E-mail: zalbena@jpcfbih.ba

Aneks 7 – Izvještaj sa javne rasprave

S obzirom da je navedenim projektom utvrđen uticaj u malom obimu, odnosno da je mali broj pogođenog stanovništva poziv na učešće na javnoj raspravi je objavljen na oglasnoj ploči Općine Stolac, kao i na oglasnoj ploči pogođenog područja, MZ Vidovo polje. Pored navedenog predstavnici općine Stolac su uputili direktne pozive (putem telefona) pogođenom stanovništvu.

JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike općine Stolac i naselja koja gravitiraju području namjeravane izgradnje Ulaz u Stolac (Vidovo polje) – veza na M6, da uzmu učešće u

JAVNOJ RASPRAVI

o nacrtu **Skraćenog plana preseljenja za projekat Ulaz u Stolac (Vidovo polje) – veza na M6**

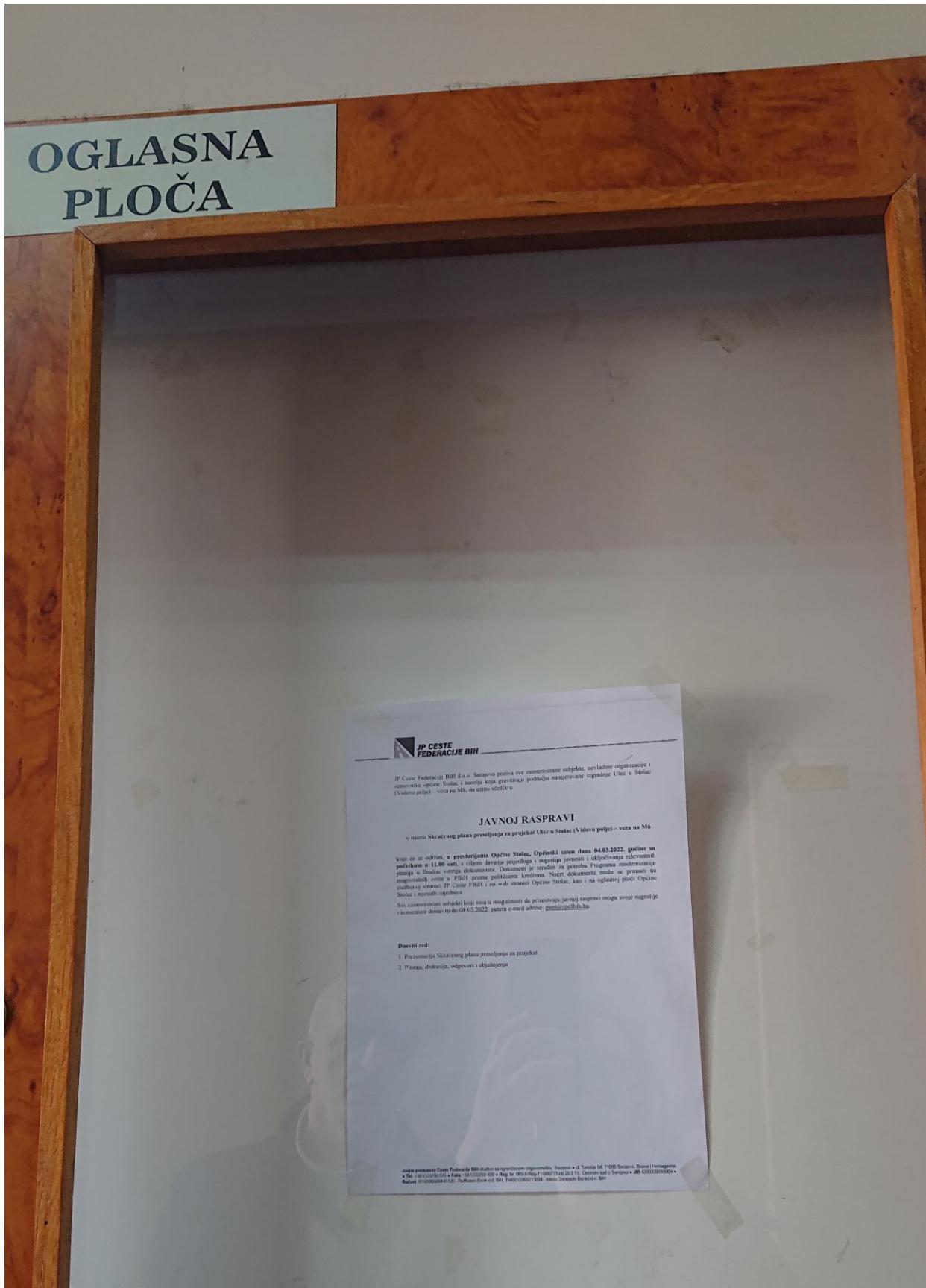
koja će se održati, **u prostorijama Općine Stolac, Općinski salon dana 04.03.2022. godine sa početkom u 11.00 sati**, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti i uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenata. Dokument je izrađen za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema politikama kreditora. Nacrt dokumenta može se pronaći na službenoj stranici JP Ceste FBiH i na web stranici Općine Stolac, kao i na oglasnoj ploči Općine Stolac i mjesnih zajednica

Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 09.03.2022. putem e-mail adrese: pimt@jpcfbih.ba.

Dnevni red:

1. Prezentacija Skraćenog plana preseljenja za projekat
2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

ZAPISNIK

Javna rasprava o nacrtu Skraćenog plana preseljenja za projekat Ulaz u Stolac (Vidovo polje) – veza na M6

Dana 04.03.2022 godine sa početkom u 11,00 sati održana je javna rasprava o nacrtu Skraćenog plana preseljenja za projekat Ulaz u Stolac (Vidovo polje) – veza na M6 u Općinskom salonu, Općine Stolac.

Ispred JP Ceste FBiH d.o.o. Sarajevo su prisustvovali:

- Tojaga Munir dipl.ing.građ voditelj projekta Izgradnja magistralne ceste M17,3 Neum-Stolac
- Petrović Dragana dipl.pravnik viši stručni saradnik za imovinsko-pravne odnose

Spisak svih prisutnih nalazi se u prilogu zapisnika.

Javnu raspravu je otvorio Previšić Zdravko ispred Općine Stolac te je pozdavio sve prisutne i predstavio predstavnike JP Ceste FBiH.

Voditelj projekta Tojaga Munir dipl.ing.građ je predstavio kompletan glavni projekat sa svim specifičnim tačkama i pojašnjenjima detalja o budućem izgledu magistralne ceste. Predstavljeni su sve tehničke karakteristike projekta, položaj izgradnje novog mosta, zatim kružnih tokova kao i rehabilitacija postojeće ceste koja će predstavljati spoj na buduću cestu.

Na upit predstavnika mjesne zajednice kao i pogođenog lokalnog stanovništva odgovoreno je na postavljena pitanja u vezi priključnih saobraćanica postojećim stambenim objektima, visine nivelete nove ceste kao i o rehabilitaciji postojeće. Također svim sudionicima javne rasprave omogućen je uvid u glavni projekat sa pojašnjanjem voditelja projekta.

Po završetku pojašnjenja svih tehničkih karakteristika projekta predstavljen je predmetni dokument. Nakon pojašnjenja vrsta naknada na koje pogođeno stanovništvo ima pravo kao i kratak osvrt na sam mehanizam za pritužbe, istom prilikom su uručene svim sudionicima javne rasprave i brošure sa prikazom i uputstvom vezano za pritužbe za projekat, koje su dostupne i u Općini.

Javna rasprava završena u 12,00.

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Fotografije sudionika Javne rasprave.

Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije Bosne i Hercegovine
Skraćeni Akcioni plan preseljenja za projekat ulaz u Stolac (Vidovo Polje)- veza na M6

Spisak prisutnih

**JP CESTE
FEDERACIJE BIH**

Javna rasprava Ulaz u Stolac-lista prisutnih

Ime i prezime	Kontakt telefon	Predstavnik/Institucija:	Potpis
SALIKO BALIĆ	061 347 292	MIZ STOLAC	
DOMAGOJ VUJVADIĆ	063/840-529	OPĆINA STOLAC GRADANIN	
SLAVEN PRČE	065/314-675	GRADANIN STOLAC	
DEŽEN VUJKOVIĆ	063/856-521	GRADANIN	
DURO PRKACIĆ	063/905-092	ZASTUPNIK U SKUPŠTINI Hrvatske	
DUŠKO MATIĆ	063/312-848	OPĆINA STOLAC GRADANIN	
NIKOLA MATIĆ	063/468-211	OPĆINA STOLAC	
TOMISLAV PRKACIĆ	063/481-865	OPĆINA STOLAC	
IVAN HARIĆ	063/437-747	OPĆINA STOLAC	
VLAJKO RAČIĆ	063/478-827	GRADANIN	
Ante Marković	063/495-614	OPĆINA STOLAC	
Gordana Papac	063/378-320	SUĐIBA IMOVINSKO-TRAUNE OPĆINA STOLAC	
SLAVKO BOŠKOVIC	063/357-180	KATASTAR OPĆINA STOLAC	
NANA BOŠKOVIC	063/428-207	KATASTAR OPĆINA STOLAC	
RENE IBAKOVIC	062 744 444	JP CESTE	
ZDRAVKO PREMIĆ	063 321 295	Općina Stolac	